

Tribuna școlii

Pregătirea cadrelor, factor hotărâtor al progresului

Problema ridicării nivelului cultural al întregii populații și a pregătirii cadrelor necesare dezvoltării economiei noastre socialiste a stat totdeauna în centrul atenției conducerii Partidului Comunist Român. Începând cu Conferința Națională din 1945 și pînă în prezent, această problemă a apărut în numeroase documente de partid și de stat, cu prilejul rezolvării sarcinilor concrete din diferite etape. O dată în plus, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea sa la Conferința organizației municipale de partid-București, din 25 ianuarie 1973, a precizat că „pregătirea cadrelor — atât formarea cadrelor noi, cit și perfecționarea celor existente — constituie un factor hotărâtor al împlinirii întregului plan cincinal, pentru dezvoltarea în perspectivă a României”.

Ca urmare a acțiunilor de mare amploare inițiate în domeniul învățămîntului de Partidul Comunist Român, care sînt studiate astăzi cu atenție și de alte țări în curs de dezvoltare, ponderea populației din țara noastră cu nivel de instruire superior școlii primare a crescut de la 14,7 la sută în anul 1956, la 24,7 la sută în anul 1966. Prin cele șapte promoții pe care le-au dat toate gradele de învățămînt după ultimul recensămînt — 15.III.1966 — această pondere a continuat să crească.

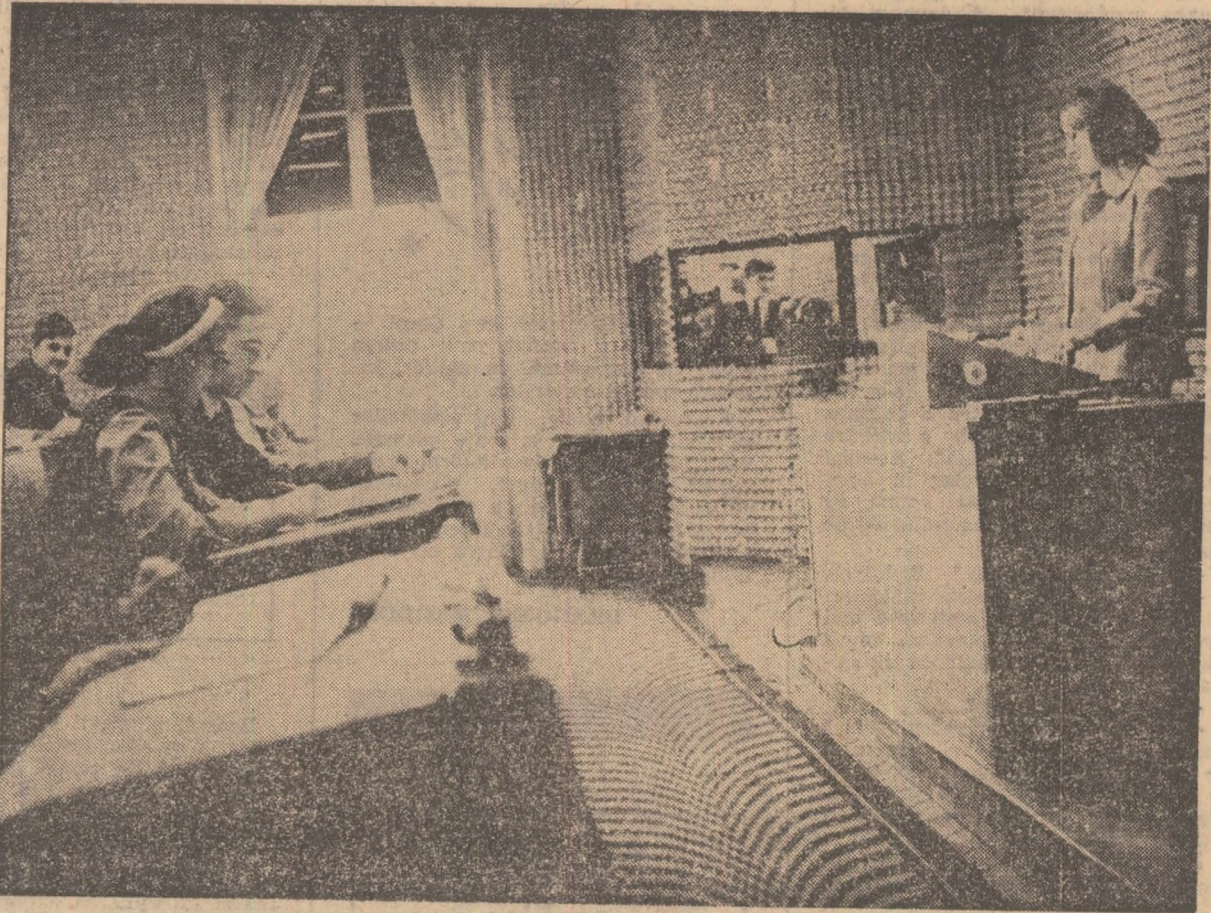
În condițiile în care generațiile vîrstnice aveau un nivel de instruire modest, poporul nostru a trebuit să facă față totuși sarcinilor pe care în acea etapă ni le-a pus în față partidul privind construirea socialismului. În acest scop, paralel cu pregătirea generațiilor tinere în sistemul de învățămînt, s-a trecut în mod curajos la pregătirea adulților în întreprinderi, prin forme de calificare și de ridicare a calificării. Cîteva milioane de oameni s-au pregătit astfel în întreprinderi. Cei mai mulți dintre ei au provenit din agricultură și au păsit pentru prima dată în industrie. Ne mîndrim că față de anul 1950 producția industrială a crescut în anul 1971 de 13 ori, productivitatea muncii în industrie a crescut de peste 5 ori, iar produsul social și venitul național au crescut de 7 ori.

Prof. univ. dr. PETRE BURLOIU

(Continuare în pag. a 3-a)

ÎN ACEST NUMĂR

Măsurarea inteligenței prin produs ● Restructurări necesare în programa de chimie ● Candidații la profesia de profesor ● Legea, instrument de exprimare a voinței poporului ● Gîndirea filozofică românească

Lecție în laboratorul audio-vizual al Liceului nr. 4 din Oradea

Personalitatea educatorului

Elevii se dezvoltă sub imperiul autorității, al prestigiului și modelului uman al învățătorilor și profesorilor lor și, de aceea, rămîn pentru totdeauna îndatorați acestora, amintindu-și de ei cu adîncă recunoștință toată viața. Învățătorii și profesorii reprezintă, pentru elevi, veritabili părinți spirituali și, în același timp, imputerniciți ai societății să-i înarmeze și să-i călăuzească în viață, în etapa decisivă a copilăriei și adolescenței, care se încheie cu integrarea socială și profesională. De aceea, în structura personalității cadrului didactic se impun și trebuie să se impună calități fundamentale pentru constructorul societății socialiste și militantul pentru viitorul comunist al patriei. Elevii își vor urma profesorii, indiferent de profesia lor ulterioară, tocmai pe linia acestor calități ce desemnează caracterul comunist. Mai mult decît atât, prin formația lor politico-ideologică și prin calitățile lor morale de tip comunist, învățătorul și profesorul trebuie să prefigureze, să anticipe intrucitva profilul omului viitorului, multiplicat în proporții de masă.

Pedagogul reușește cu atît mai mult în îndeplinirea funcției sale educative cu cît el însuși demonstrează o mare capacitate autoeducativă, perfecționîndu-se mereu, depășindu-se pe sine. Exigența generală față de per-

sonalitatea pedagogului și auto-exigența acestuia privesc și o serie de valori general-umane, cum sînt: bogăția spirituală, modestia, demnitatea, stăpînirea de sine, perseverența, omenia, înțelepciunea ș.a. În activitatea lor, învățătorul și profesorul trebuie să îmbine organic educația și instrucția, să realizeze una prin intermediul celeilalte. Tocmai de aceea, pedagogul i se cer o serie de calități specifice privind educația și instrucția. În prim plan vin calitățile care permit instruirea unor relații optime între pedagogi și elevi — atașamentul față de copii și tineri, înțelegerea, dragostea și grija exigentă față de aceștia. Aici intervine și capacitatea de cunoaștere psihologică a elevilor și relațiilor dintre ei, de sesizare a calităților și defectelor elevilor și a perspectivelor lor de dezvoltare. Pedagogul acordă o largă și caldă încredere discipolilor săi și în acest fel știe să cîștige încrederea lor. Preocuparea pentru a cîștiga încrederea și dragostea elevilor este foarte importantă, dar aceasta nu se poate realiza decît în măsura în care învățătorul sau profesorul dovedește dăruire de sine, se identifică cu înalta sa misiune de inginer și făuritor de oameni. În același timp, pedagogul este exigent față de elevi, intervenind la vreme pentru a corecta greșelile și a preîntîmpina evoluțiile ne-

dorite, dovedind că este un om drept și consecvent.

Profesiunile pedagogice se pot însuși de către oricine, în baza orientării, pregătirii și antrenamentelor adecvate. Aceasta nu înseamnă însă că oricine, indiferent de formația sa intelectuală, fără o pregătire și o antrenare specifice poate fi un bun pedagog. Autoritatea învățătorului și profesorului se bazează, în principal, pe: 1) pregătirea de specialitate și orizontul de cultură generală, 2) măiestria pedagogică. Aceasta din urmă este specifică și presupune că înseși stocurile de informații mereu îmbogățite pe care le deține cadrul didactic se structurează în perspectiva valorificării lor didactice. Pedagogul deține o artă a comunicării didactice care se întemeiază atît pe buna cunoaștere psihologică a copiilor cît și pe aptitudinea vorbirii și demonstrației culte și accesibile. Cu atît mai bun este un pedagog cu cît el este mai comunicativ, în sensul că mesajele transmise de el sînt în cea mai mare măsură recepționate și asimilate de către elevi. Între pedagog și fiecare elev în parte trebuie să se încheie o legătură continuă, astfel încît cadrul didactic să stîmuleze gîndirea și simțirea discipolilor

Prof. univ. dr.
PAUL POPESCU-NEVEANU

(Continuare în pag. a 14-a)

De la munca tehnico-productivă la estetica industrială

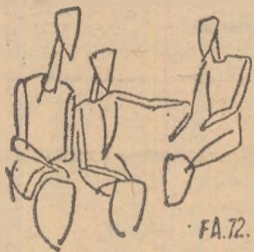
Imi fusese anunțată, prin telefon, cu simplitate, expoziția: „Școala și munca productivă”. A doua zi, la Casa județeană a corpului didactic Ilfov aveam să înțeleg că modestia creatoare păstrase pentru sine adevărul că, într-o școală (Liceul din Buftea) elevii învață să muncească și, muncind, să se apropie de artă.

Dacă între profesorii-maștri, de la o școală sau alta, mai sînt și dintre aceia care îți arată coșuri împletite sau piese neinstrucțiv lucrăte de elevi într-un atelier improvizat, aici împrejurarea e de domeniul excepției. Profesorul artist Gheorghe Ștefan s-a născut în Buftea. Prin urmare, nu întâmplător, după câteva apreciate expoziții de sculptură în Capitală, s-a întors la Buftea pentru a înființa (admirabilă inițiativă!) o catedră de „Estetică industrială”. Aceasta în octombrie, anul școlar în curs. A pornit la drum, îmi spune, cu numai câteva grupe, însumind 50 de elevi.

— Maniera de lucru? Îi întreb.
— Desen, mult desen, modelări în lut și, treptat, în materiale mai pretentioase. De asemenea, mult exercițiu pentru stimularea imaginației spațiale.

— A existat un risc?
— Unul singur: ca elevii fără înclinații să abandoneze, pentru a se reîntoarce la atelierele existente, a căror activitate e remarcabilă. Ceea ce s-a și întâmplat, cu 6-7 din cei aleși.

În centrul sălii de expoziție, lu-

erările artistului coordonator: un interesant grup statuar în lemn („Familia”) propus pentru a fi realizat, la scară mare, de elevi. Un „Cap de copil”, studiu în ghips, un „Ciclu al vieții” reprezentat, în lemn, prin pești înghițindu-se în cerc, un „Studiu” semnificând alfabetizarea, în sfirșit, o impresiionantă „Moarte a căprioarei”, în lemn. Căldură, putere de sugestie, măiestrie — exemple de bun augur pentru elevii ale căror lucrări constituie obiectivul expoziției. Cele de metaloplastie, grupate pe teme (industrie, știință, muzică) atestă o bună stăpînire a mijloacelor, gust al culorii, dar vizitatorul atent rămîne cu impresia unei simbolistici puțin diferențiate. Se detașează de grup lucrări ca: „Armonie” (Rodica Fanea), „G. Enescu” (Emilia Constantin) și „Cele trei grații” (Leontina Popescu).

Sub inscripția „Lucrări la liberă alegere” (celelalte au fost cumva, impuse?) se oferă atenției două variante ale temei „Răscoala” (Vasilie Nae și Gh. Cruceanu) și „Naufragiu” (Adriana Ștefănescu). Un cadru aparte constituie ciclul de desene în ceracolor al Leontinei Popescu, reprezentînd piesaje, apoi portretele în cărbune ale unor domnitori, scriitori; „Vlad Țepeș” (Florina Barbu), este, alături de cele semnate de Lucian Popescu și Dorrel Bobocel, o reușită. Plin de gingășie, „Fluturii” lui Horia Ioniță. Modelările în lut și ceramică, fără indicația numelui, atestă o ușoară slăbire a spiritului de selecție. Se remarcă, aici, „Cosașii” aceleiași Leontina Popescu, ale cărei certe

inclinații se arată, de pe acum multivalente.

În expoziție mai sînt prezente lucrări executate în atelierele de broderie artistică și electromecanică. Broderiile, cu modele propuse de eleve, au uneori un colorit apropiat de cel natural (Dorina Șerban). Cusături românești (Georgeta Badea, Luminița Brîndușa), un set de șervețele cu spice de grîu, mileuri etc. Și ele, rezultat al convergenței muncii și interesului către artă. Ceva mai slab reprezentat e atelierul de electromecanică: su-

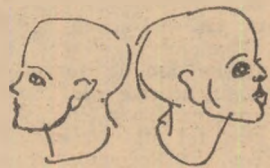
porturile — inspirate, ce-i drept — pentru flori și oglinzi, nu putem crede că acaparează, în atelier, întreaga muncă a elevilor.

Reproșind, poate, organizatorilor că n-au selectat, în toate cazurile, valori certe și că n-au ilustrat preocupările altor ateliere, vizitatorul părăsește expoziția cu sentimentul încrederii în potențele tinerei generații și al prețurii pentru cei care le descoperă.

DRAGOMIR MAGDIN

Un dar copiilor

La sfirșitul spectacolului, primul gînd a fost de a întreba cîțiva copii de vîrsta Veronicăi ce le-a plăcut mai mult din film. Răspunsurile, spontane și sintetice, au sunat așa: „Vulpea”, „culorile”, „șoricelii cum dansau”, „cum a zburat trăistîșoara”, „lepurașii și zîna și Veronica”. Ne-am oprit la aceste „judecăți” de gust ale micilor spectatori — cărora li se adresează în primul rînd filmul — deoarece, adunate, relevă impresia cu care rămîi cînd părăsești sala cinematografului. Pentru că filmul Elisabetei Bostan se aseamănă cu o suită de imagini caleidoscopice: fiecare secvență se constituie în sine, cu propria ei armonie cromatică și, mai ales, cu propria ei fabulă, deși elementele componente sînt aceleași. Deci, o succesiune de tablouri, independente, care s-ar putea intitula: Povestea cîntată a Angelei Moldovan, Traista Veronicăi, Casa vulpii, Motanul Dănilă, Vulpea și corbul, Cîntecul licuriciului, Dansul șoricelilor. Și, eventual, altele, mai scurte, toate lucrăte cu minuție artistică, cîteva interpretate aproape fără cusur. Însă, semnificativă etică, care ar trebui să se sprijine pe ideea enunțată în cîntecul

zînei, este simplificată la clasicul conflict bine — rău și diluată de aglomerarea „moralelor” din secvențele următoare. În acest fel, finalul ne trezește dintr-un vis cu povești, amintindu-ne oarecum începutul filmului și încercînd să ne

întindă cursa unei alte idei (copilăria are nevoie de reverie, dar nu poate ignora realitatea), pe care o curmă brusc.

În timpul rularii, sîntînd de cîteva ori că obosim, ne-am întreat dacă filmul a fost gîndit numai pentru preșcolari, sau pentru toți copiii, ba chiar și pentru tineri și adulți. Ne-am pus această întrebare fiindcă doar cei mai mici pot trece cu ușurință peste unele texte — seci, fără poezie (suplinită de muzica lui Temistocle Popa) sau peste lipsa de continuitate a ideii centrale.

Dar cele spuse nu anulează seriozitatea și meritele regizorului care a știut să-și aleagă copiii interpreți — îndeosebi pe Lulu Mihăilescu pentru rolul Veronicăi — reușînd să-i păstreze firești, plini de curiozitate, deloc intimidați de reflectoare, aparate de filmat sau de prezența celor mari. Cum nu se poate să nu admiri jocul lui Dem Rădulescu și al Vasilicăi Tastaman, calitatea imaginii color, ori să nu fii captivat de atmosfera de feerie, predominantă în această peliculă.

V. B.

În ospetie

Recent, pionierii brăileni au avut bucuria să găzduiască, în ospetie, aproape 300 de colegi de-al lor din celelalte județe ale țării.

Cu acest prilej au fost vizitate expoziții și muzee școlare, la care pionierii-gazdă și-au adus o substanțială contribuție în dotarea, păstrarea și întreținerea exponatelor, s-au studiat cu atenție realizările Organizației pionierilor din Brăila. Vizitatorii au împărțit din experiența organizațiilor lor.

Consiliul județean al Organizației pionierilor Brăila și Comitetul județean al U.T.C. au organizat în acele zile, pentru vizitatori, un reușit program artistic pionieresc, un recital al renumitului cor bărbătesc „Armonia”, vizite la muzeul Brăilei, la expoziția de desene „România 2000” și o plimbare pe Dunăre, care, alături de turul orașului, a contribuit la îmbogățirea paletelor de impresii

ale copiilor. Oaspeții au avut prilejul să cunoască importantele obiective economice ale orașului Brăila, instituții de artă și cultură, șantierul naval, realizările impresionante ale combinatului de la Chișcani etc.

Vizita s-a încheiat cu sădirea cîte unui pom — de fiecare județ — pe faleza brăileană, pentru o alee ce se va numi sugestiv „Aleea prieteniei”.

În timpul petrecut la Brăila, oaspeții, precum și gazdele s-au întîlnit, într-un cadru emoționant, cu tovarășii Dumitru Bălan, prim-secretar al Comitetului județean al P.C.R., și Virgil Radulian, președintele Comitetului Național al Organizației Pionierilor.

Vizita a constituit un reușit mijloc de educație civică și patriotică a elevilor.

Prof. ION VILCIU

Lumea cărților văzută de copii

Acesta este titlul, atât de sugestiv și de grăitor, al unei surprinzător de bogate expoziții-concurs, deschisă în Sala de marmură a Palatului culturii din Ploiești.

Patronată de Centrul de îndrumare a creației populare și mișcării artistice de masă — Prahova și de Biblioteca municipală „N. Iorga”, expoziția — adevărat eveniment cultural — reunește lucrările a peste 50 de elevi, toți cititori asidui ai secției pentru copii din cadrul bibliotecii (cum arată încărcatele lor fișe de lectură). Măcar în trecut trebuie spus că la această secție (condusă de bibliografa Doina Puiu) a rodit și o altă inițiativă laudabilă: s-a înființat aici un cînaclu al pionierilor, care a publicat pînă acum, cu sprijinul prof. Gh. Maxim, directorul instituției și președintele Comitetului municipal al culturii și educației socialiste, mai multe cullegeri de literatură din creația micilor cititori.

Expoziția pionierilor-pictori, amintind de statornicele preocupări ale de-acum cunoscuților lor colegi din Vulturești, este o mirifică excursie în lumea cărților frumoase — așa cum se proiectează ele, esențial imagistic, în conștiința cititorilor școlari. Firește, basmele le-au furnizat micilor pictori subiectele, în primul rînd, lor fiindu-le consacrate adesea mai multe planșe, semnate de diferiți elevi. Iată: „Cenușăreasa”, după Frații Grimm (Adam Georgeta, Brătilă Daniela); „Ursul picilit de vulpe”, după Ion Creangă (Baciu Cornelia, Făgădău Cristina); „Prislea cel voinic și merele de aur”, după Ispirescu (Nicolae Daniel, Matei Constantin, Ilie C. Adrian, Ionescu Răzvan, Crăciun Nicoleta); „Făt-Frumos din lacrimă”, de Eminescu, „Pinocchio”, de Carlo Collodi, „Albă ca zăpada și cei șapte pitici”, de Frații Grimm, „Povestea porcului”, de Creangă. Marele povestitor moldovean le mai prilejuește încîntătoare subiecte și din „Amintiri din copilărie”, din „Povestiri și povești”. Sînt ilustrați și alți scriitori români, cu opere reprezentative: Alecsandri, Negruzzi, Bolintineanu, Caragiale, Coșbuc, Sadoveanu, Agribiceanu, Hogaș, Rebreanu, Arghezi, Geo Bogza, precum și străini, Jules Verne mai ales. O adevărată „bibliotecă” în imagini. Pinacoteca micilor creatori ploieșteni ofră și tablouri mai grave însă, inspirate din răscoala lui Doja, din „Scrisoarea III” de Eminescu, din romanul „Răscoala” al lui Rebreanu, din evenimentele de la Grivița anului 1933, precum și secvențe din anii noștri tumultuoși, în deosebit de sugestive creații: „În mină”, „Republică, măreță vatră”, „Rafinăria Brazi”, „În vacanță” și altele, numeroase.

Este uimitoare fantezia acestor copii. Fiecare planșă propune altă interpretare a unor „clasice” imagini, din atît de cunoscute cărți! Într-o sărbătoare de culori, în care, natural, abundă cele deschise, tonice, în reprezentări de o prospețime și puritate asemenea sufletului lor imaculat. Mereu stimulînd închipuirea noastră, a celor mari.

O vorbă pentru organizatorii acestei manifestări. Afluxul spectatorilor, de toate vîrstele, din sala expoziției, sancționează cum nu se poate mai elocvent generoasa lor inspirație.

H. CÂNDROVEANU

Institutul central de perfecționare a personalului didactic, București

Anunță:

Candidații la examenele pentru defimitivarea în învățămînt și acordarea gradului didactic II, din sesiunea iulie 1973, mai pot solicita schimbarea centrelor de examen numai pînă la data de 10 mai a.e. Cererile vor fi bine motivate, însoțite de acte justificative.

Măsurarea inteligenței prin produs

Ideea că inteligența este funcția psihică de rezolvare a problemelor s-a rafinat considerabil de cînd a fost formulată și pînă astăzi. Într-o recentă carte de psihologia pedagogică se enumeră 11 definiții date inteligenței de specialiști mai vechi și mai noi, dar, fără excepție, recunoscători ca autorități mondiale în materie. Din această diversitate s-au extras prin analiză un număr de factori distincți, care au fost structurați apoi într-un model.

În mod semnificativ, factorii sînt clasificați după operațiile prin care se manifestă: cunoaștere (descoperire, recunoaștere, redescoperire), memorie (reținere), gândire convergentă (demonstrarea a ceea ce se cunoaște) sau divergentă (descoperirea noului, creației), evaluare. Operațiile se exercită pe obiective materiale, pe figuri, simboluri (litere, cifre, semne convenționale), fraze, comportamente.

Prin combinare, operațiile și obiectele (conținuturile) lor se materializează în produse. Semnul observabil și măsurabil al inteligenței rezidă, prin urmare, în produs.

Iată o idee echilibrată teoreticește, verificată experimental și care are multiple consecințe în sfera teoriei și aplicațiilor psihologiei. Dintre acestea din urmă, sînt de menționat cu prioritate testările destinate orientării școlare și profesionale, precum și reexaminarea manualelor, a metodelor folosite în procesul de instruire și a tehnicilor prin care se măsoară rezultatele.

A vorbi astăzi despre investiția în învățămînt ca investiție în inteligență înseamnă a vorbi despre funcțiile eminente ale școlii, care, în lumina datelor furnizate de psihologie, constau în însușirea metodelor de cunoaștere, în înmagazinarea numai a cunoștințelor indispensabile, în capacitatea de demonstrare și de creație, în formarea deprinderii de autocontrol prin evaluarea propriilor produse (indiferent dacă sînt materiale sau spirituale).

În atari condiții, evaluarea randamentului școlar numai prin măsurarea cantității de date depozitate în memoria populației școlare devine insuficientă și se cere completată cu aprecierea gradului și a modului în care elevii se obișnuiesc, sub influența școlii, să aplice informațiile sigure, să le examineze pe cele incerte, să inoveze, să inventeze. Adică, în sensul celor arătate anterior, unitatea de măsură a eficienței învățămîntului nu este randamentul înțeles ca volum de acumulare pasivă, ci deblocarea și stimularea inteligenței, singura capabilă să aibă randament prin produse.

Cu un termen mai general, inteligența se materializează în comportamente adecvate, care intervin în sfera cunoașterii, atitudinilor, relațiilor sociale, producției materiale, artei.

O asemenea direcție a evaluării este susceptibilă să exercite o retroacțiune pozitivă asupra planurilor și programelor, a tehnologiilor didactice, a practicii examinării și aprecierii, deci, asupra domeniilor chemate să se coordoneze și să se subordoneze scopului unic al dezvoltării unui om util societății, tocmai fiindcă este capabil de discernămint, efort motivat, percepere și realizare a noului viabil.

Programarea și desfășurarea în acest mod a proceselor educaționale presupun, ca element decisiv, perfecționarea personalului didactic în spiritul conducerii științifice a proceselor din școală.

Chemat să-și dinamizeze răspunsurile la solicitările colectivității, realizîndu-și astfel vocația de factor al creșterii și dezvoltării, sistemul de învățămînt găsește în inteligența măsurată prin randament unul din principalii parametri necesari controlului permanent al traiectoriei sale suplă și sigure pe drumul viitorului.

VL. KRASNASESCHI

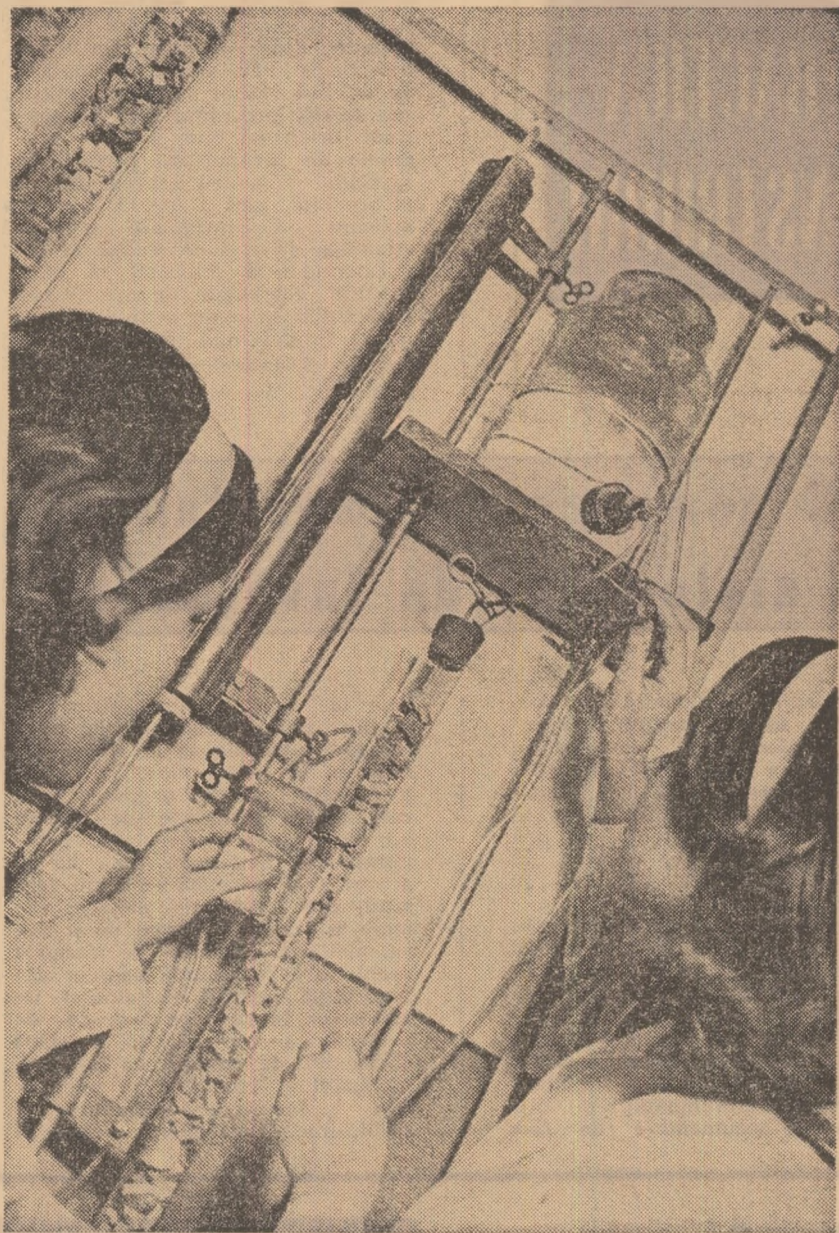

Foto: Prof. V. BOGDĂNEȘ

PREGĂTIREA CADRELOR, FACTOR HOTĂRÎTOR AL PROGRESULUI

(Urmare din pag. 1)

La aceste realizări, exprimate sintetic prin acești indicatori au contribuit atît cadrele formate în învățămînt, cît și cele formate în întreprinderi. Putem afirma, fără să greșim, că pregătirea muncitorilor în întreprinderi a constituit princi-

pala formă de pregătire în această etapă. Bineînțeles că pregătirea profesională a adulților în întreprinderi a fost legată și de unele dificultăți, datorită faptului că a trebuit ca aceștia, paralel cu pregătirea profesională, să-și însușească și noua disciplină impusă de industria modernă, cu care ei nu erau obișnuiți. Reeducarea lor în spiritul acestei discipline este un proces de durată, care se resimte însă în nivelul productivității muncii. Nu trebuie să uităm atunci cînd ne comparăm cu alte țări puternic industrializate că acestea au un avans față de noi în instruirea populației.

Pe măsura dezvoltării forțelor de producție, spre sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, în toate țările se dezvoltă învățămîntul secundar de cultură generală, apar școli care dau o pregătire profesională și medie în diferite domenii și se manifestă tendința să se prelungească durata învățămîntului obligatoriu. În S.U.A. s-a elaborat, în anul 1895, un program al învățămîntului cu durata de 8 ani, indicînd cunoștințele indispensabile oricărui copil. Constituția Germaniei, din anul 1919, precizează că instruirea obligatorie pentru toți se face în principal prin școlile populare cu durata de cel puțin 8 ani și prin școlile complementare, pînă la 18 ani împliniți. În Italia s-a stabilit prin lege în anul 1904 că elevii care nu fac studii secundare urmează obligatoriu cursul popular, respectiv clasele a

V-a și a VI-a. În Japonia s-a organizat învățămîntul primar modern în anul 1872, cu durata de 8 ani, format din două cicluri de 4 ani. Numai primul ciclu era la început obligatoriu. În anul 1907 au devenit obligatorii 6 clase, iar în anul 1941, toate cele 8 clase.

Din aceste cîteva exemple privind țările puternic industrializate, cu tradiție îndelungată, rezultă că ele au trecut la prelungirea duratei învățămîntului general cu 50—70 de ani înaintea noastră. Această investiție făcută în pregătirea oamenilor s-a adevărit ca cea mai eficientă, obținînd venit național pe locuitor superior altor țări care au pășit mai tîrziu pe calea prelungirii duratei obligatorii de învățămînt și a dezvoltării învățămîntului în general.

Eforturile uriașe care s-au depus la noi, în anii de după eliberare, în vederea ridicării nivelului cultural al populației, a pregătirii cadrelor necesare la nivelul cerințelor economiei noastre în plin avînt, s-au concretizat în prelungirea duratei învățămîntului obligatoriu și în restructurarea diferitelor tipuri și subsisteme pe baze moderne.

Putem cita, în acest sens, cîteva date elocvente privind unele rezultate obținute prin dezvoltarea învățămîntului nostru: cadre cu studii medii: 306 357 (15.XI.1958); 624 637 (2.IX.1968); cadre cu studii superioare: 157 947 (15.XI.1958); 274 541 (2.IX.1968).

Promoția învățămîntului superior din anul 1970 la 100 000 de locuitori a fost de 206 absolvenți, din

care 42,6 la sută ingineri, ceea ce situează România printre țările cu învățămînt superior dezvoltat.

România, lichidînd într-un termen record decalajul în care se află, se orientează cu pași siguri pe această linie de dezvoltare. Tinerii care în acest an vor promova clasa a VIII-a, sînt în vîrstă de 15 ani, iar în anul 2000 vor avea 42 de ani, adică vor fi în plină capacitate de creație. În anul 2000 se va ajunge ca circa 75—80 la sută din totalul populației să aibă 8 și peste 8 clase.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită cu prilejul anului universitar 1971—1972, a precizat că după 1980—1985 se vor crea condiții ca întregul tineret să urmeze un învățămînt echivalent liceului. În faptuirea acestei măsuri, care va situa România printre țările cu cel mai dezvoltat învățămînt din lume, este asigurată de dezvoltarea forțelor de producție din economia noastră. Față de anul 1938, venitul național a ajuns în anul 1971 de aproape 7 ori mai mare, iar în perioada 1971—1975 va continua să crească într-un ritm mediu anual de 11—12 la sută.

Prin realizarea sarcinilor trasate de Conferința Națională a P.C.R. din 19—21 iulie 1972 privind legarea mai strînsă a învățămîntului de practică, respectiv prin integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția, se creează condiții favorabile pentru creșterea eficienței calitative a cadrelor pe care le pregătește.

TEORIA ȘI PRACTICA INSTRUIRII

O componentă importantă a sistemului de învățământ

Organizarea învățământului preșcolar ca sistem, precizarea sarcinilor perfecționării conținutului acestuia și a metodologiei de lucru cu copiii, spre a valorifica la maximum potențialul formativ al procesului de învățământ — iată principalele obiective ce stau în fața învățământului preșcolar în momentul actual.

Față de aceste complexe sarcini ce revin învățământului în general și celui preșcolar, în special, se impune examinarea nivelului de pregătire psiho-pedagogică și metodică a educatoarelor cărora le este încredințată organizarea și desfășurarea procesului de învățământ din grădinițe: îmbunătățirea mijloacelor de documentare de care

dispun educatoarele, a pregătirii profesionale a elevilor din liceele pedagogice (viitoare educatoare), identificarea unor resurse posibile de cercetare pedagogică în domeniul învățământului preșcolar. Fiecare dintre ele poate constitui obiectul unei cercetări aprofundate, dar ne rezumăm la semnalarea citorva aspecte.

Cu privire la sursele de documentare, educatoarele dispun de o programă aplicată în ultimii doi ani la toate disciplinele: dezvoltarea vorbirii și cunoașterea mediului inconjurător, educația fizică, muzica, aplicațiile, confecțiile de jucării și complet renovată la matematici, desen, modelaj, jocuri de construcții. De asemenea, dispun de un îndrumător privind aplicarea acestor programe. Dar un conținut, oricât de bun, al unei programe de învățământ, perfectibilă la rîndul ei pentru a avea eficiența scontată, cere o metodologie de aplicare corespunzătoare care să stimuleze spiritul de creație al educatoarelor și, totodată, să ofere condiții favorabile de manifestare a copilului în toate acțiunile organizate în grădiniță. Or, toate metodele disciplinelor de specialitate sînt ediții foarte vechi, tributare

Oră de desen la grupa mijlocie de la Grădinița nr. 6 din Arad

fapt rezolvată de către profesorii metodiști de matematică, care s-au orientat spre însușirea tehnicilor de lucru cu elevele liceelor pedagogice în spiritul programei învățământului preșcolar.

Pentru o îmbogățire a surselor de documentare a educatoarelor considerăm necesar să se elaboreze manuale pentru educatoare, diferențiate ca structură și complexitate de manualele de metodică pentru elevele din liceele pedagogice. Lipsesc din grădinițe culegerile de jocuri, cîntece, dansuri, etc. De asemenea, se simte nevoia unui curs de literatură pentru copiii preșcolari, cu elemente de analiză literară pentru educatoare.

În favoarea intensificării cercetărilor pedagogice în domeniul educației preșcolare, liceele pedagogice, cu echipele complexe de profesori și grădinițele de aplicație, trebuie să acționeze ca laboratoare vii, ce se cer activate în favoarea perfecționării procesului de învățământ preșcolar. În acest scop, profesorii metodiști de diferite specialități trebuie să-și îmbogățască cultura psiho-pedagogică privitoare la copilul preșcolar și să se inițieze în practica educativă cu preșcolarii la disciplina respectivă. În felul acesta s-ar crea condiții de îndeplinire a dezideratului le-

gării teoriei cu practica în educația preșcolară. Organizarea unor cursuri de perfecționare, selective, ale acestor categorii de cadre, ar oferi prilejul unui bogat schimb de experiență și ar stimula cercetarea pedagogică interdisciplinară. Rezultatele ulterioare ar urma să fie valorificate periodic în sesiuni de comunicări științifice, la nivel național, care să unească eforturile specialiștilor din cele 40 de licee pedagogice de educatoare și ale unor specialiști din învățământul universitar din domeniile respective. Relevăm inițiativa Conservatorului „Ciprian Porumbescu” din București, care a realizat integrarea unui grup de studenți în practica educației preșcolare din Grădinița Fabricii de confecții și tricotaie-București.

Relația conservator-grădiniță de copii deschide un capitol de colaborare-cercetare posibilă și în rîndul altor facultăți. Extinsă în toate centrele universitare din țară, în cercurile științifice studențești și în lucrările de stat ale studenților, preocuparea pentru învățământul preșcolar ar favoriza cercetări competente, interdisciplinare în domeniul învățământului preșcolar.

ELEONORA POP
Inspector în Ministerul Educației și Învățământului

Observațiile și investigațiile noastre asupra procesului de însușire a cunoștințelor de chimie ne-au relevat unele dificultăți ale elevilor determinate mai ales de modul de organizare a cunoștințelor în programele și manualele de chimie, de maniera în care se realizează sistematica cunoștințelor și — în speță — de modul de integrare a unor capitole de bază.

Creдем că trebuie să preocupăm modul cum se poate realiza o structură cât mai logică în prezentarea cunoștințelor în manuale, o cât mai bună sistematizare în expunerile lor, o succesiune cât mai riguroasă prin asigurarea prezentării inițiale a noțiunilor și legilor de bază ale chimiei și corelarea intimă a noțiunilor care se sprijină reciproc care devin esențiale, explicative, pentru ansamblul fenomenelor chimice.

În acest sens, manualul de chimie pentru clasa a VII-a se impune a fi radical restructurat. Incluziunea simbolurilor în reprezentarea formulelor substanțelor și a reacțiilor acestora și introducerea unor noțiuni fundamentale ca aceea de valență, legi — destul de tirzii în manual —, lipsa unei sistematice corespunzătoare determină deficiențe în asimilarea cunoștințelor, duc la o învățare mecanică, fac greoaie învățarea chimiei. Aceasta explică de ce unii profesori ne relatează că manualul nu le poate fi de folos ci că sînt obligați să nu-l respecte, în general. În condițiile actuale, cu manualele și programele existente, creдем că profesorul este îndreptățit să la o atitudine novatoare, prin programarea rațională a conținutului, în așa fel încît cunoștințele să se coreleze logic unele cu altele, să se întregreze într-un sistem unitar. Considerăm că principiul fundamental în elaborarea manualului la clasa a VII-a ar trebui să fie acela al adaptării logicii didactice de pre-

Restructurări necesare în programa de chimie

zentare a cunoștințelor în manual la logica chimiei contemporane, ca știință, a realizării unitare a principiului respectării particularităților de vîrstă.

Deosebit de importantă ni se pare asigurarea de la începutul studiului chimiei a însușirii noțiunilor fundamentale (noțiuni despre structura atomului, simbolul, molecula și reprezentarea ei prin formule pe baza valenței, reacției chimice și reprezentarea lor prin ecuații chimice, sistemul periodic), a principiilor și legilor care stau la baza înțelegerii fenomenelor chimice.

Experimentarea, la clasa a VII-a a succesiunii propuse mai înainte ne-a dovedit eficiența organizării acestui sistem de predare și că accesibilitatea cunoștințelor, gradul de asimilare, nivelul de dezvoltare a gândirii elevilor, capacitatea de a opera cu cunoștințele însușite depind de logica urmărită în prezentarea cunoștințelor. În corelațiile ce se stabilesc între acestea și, mai ales, în măsura în care noțiunile fundamentale (în perspectiva chimiei moderne) devin pentru elevi instrumente cu care operează permanent în studiul chimiei, însușirea formală a unor cunoștințe în verigile de început ale procesului de învățare afectează întregul sistem.

Desigur, și cu privire la manualul pentru clasa a VIII-a se pot face

unele observații. Menționăm că manualul dovedește o inadecvată inserare a capitolului „Despre structura atomului și sistemul periodic”, care sînt introduse abia în ultima parte a manualului.

În scopul realizării unui învățământ formativ-educativ, pe lângă modernizarea conținutului chimiei (organizarea și selecția informațiilor în acord cu viziunea chimiei contemporane), profesorul trebuie să fie preocupat de cultivarea la elevi a sentimentului patriotic, prin relevarea contribuției unor chimiști români la soluționarea unor probleme ale chimiei și prin accentuarea în contextul unor lecții a problemelor cu conținut practic, legate de producție.

Un alt aspect, mai puțin prezent în modul de elaborare a manualelor, este prezentarea problematizată a cunoștințelor. Punerea de probleme, relevarea unor situații contradictorii pentru gândirea elevilor, care să-l angajeze în rezolvări, creînd situații de derută, constituie o modalitate eficientă pentru însușirea activă a cunoștințelor și stimularea gândirii. Aceasta trebuie să preocupe în predare, dar trebuie să fie prezentă și în concepția ce stă la baza elaborării manualelor.

Restructurări importante trebuie să se realizeze, în primul rînd, la nivelul programelor, care direcțio-

nează modul de elaborare a manualelor. În acest sens, pentru alcătuit o programă de chimie a școlii generale, trebuie, mai întîi, să ne întrebăm ce este chimia actuală: un proces intelectual, activ (nu fapte sau produse), caracterizat prin achiziționarea cunoștințelor prin investigații.

Realizînd acest deziderat, programa va angaja elevii în căutare de informație, în cercetare.

Alte cerințe care trebuie respectate în alcătuirea unei programe eficiente de chimie sînt: menținerea integrității științei chimiei; organizarea logică a cunoștințelor prin predarea adecvată a structurilor ei fundamentale; respectarea caracteristicilor psihologice și de vîrstă ale elevilor; gradul și tipul de îndrumare ce urmează să i se asigure elevului în procesul de învățare.

În esență, atît procesul (mijloacele de investigare prin care se achiziționează sistemul de cunoștințe), cît și conținutul structurat (concepte și scheme conceptuale, nu însușirea de fapte izolate) trebuie combinate și predate împreună. Nu este deloc ușor pentru profesor să găsească și să propună exerciții prin care elevii să învețe atît procesul, cît și conținutul în același timp, dar rezultatele obținute reprezintă o apreciazabilă răsplată; pot înțelege structura esențială a unei discipline și pot explica orice învățat din această structură; învață cum cercetează oamenii de știință în disciplina respectivă; au sentimentul că învață știința în același timp în care ei sînt mici cercetători.

VIORICA LUPU
Catedra de metodică — Universitatea București
DEMETRA PREOTEASA
Institutul de științe pedagogice București

CARTEA SOCIAL-POLITICĂ

Lucrarea „Contribuția revistei «Contemporanul» la propagarea concepției marxiste în România” (1881—1891), studiu și antologie, întocmit de Gavril N. Horja, apărută la sfârșitul anului trecut la Editura „Junimea” din Iași, înmânchează principalele articole care au fost publicate, de-a lungul unui deceniu de apariție, în revista „Contemporanul”.

Au fost selectate cele mai reprezentative materiale scrise de Sofia Nădejde, I. Nădejde, Al. A. Bădărău, D. A. Teodoru, C. Gr. Gheorghiu, V. Lăteș, G. I. Diamandi, Carol Mayer, I. Gherea, dr. Ștefan Stîncă, a căror apariție în revistă a avut un rol de seamă la răspindirea concepției marxiste în România, a influențat puternic mișcarea socialistă și muncitorească de la noi, ajutând la formarea conștiinței socialiste a reprezentanților de frunte ai acestei mișcări și a adus o contribuție însemnată la crearea, în 1893, a Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România (P.S.D.M.R.), a primului partid politic al clasei muncitoare.

În lumina teoriei darwiniste, sînt explicate principiile evoluției lumii în articolul „Despre darwinism”, se ia atitudine împotriva concepțiilor religioase, subliniindu-se problema „materialității și unității lumii”. Tot în acest sens, sînt revelatoare și articolele „Este sau nu Dumnezeu?”, „Este oare spiritul ca ceva deosebit de materie?”, de I. Nădejde.

Al. A. Bădărău tratează despre modul de producție, numit de el „Chipul producției”, ca factor determinant în evoluția societății, în „Concepția progresului”.

Un merit cu totul deosebit a avut revista în publicarea în numerele 17—24 din anii 1885—1886 a operei lui Fr. Engels, „Originea familiei, a proprietății private și a statului”, fapt pentru care Engels își exprimă mulțumirea printr-o scrisoare adresată socialistilor români („Politica noastră”).

Cu timpul, „Contemporanul” a devenit o „tribună de propagandă socialistă-marxistă”, care a servit la demascarea societății bazate pe exploatare și a arătat necesitatea creării unei noi orînduiri. În articolele publicate aici se tratează despre „apariția statului, a schimbului de mărfuri, a banilor, diviziunea socială a muncii” etc (V. Lăteș, „Evoluția”), se analizează rolul luptei de clasă ca motor al dezvoltării societății, grevele muncitorilor, concurența, profitul, crizele economice (Carol Mayer, „Lupta pentru trai”).

O înțelegere mai profundă a problemei progresului social prezintă C. Gr. Gheorghiu în „Legea și poporul”, unde vorbește despre caracterul istoric al modurilor de producție.

Dr. Ștefan Stîncă, în studiul „Darwin și Malthus în Etiologie” supune concepția malthusianistă unei critici aspre întemeiate pe exemple concrete.

Cu toate că în activitatea sa „Contemporanul” a dovedit și unele limite, dintre care lipsa unei viziuni clare asupra căii revoluționare și a rolului proletariatului în schimbarea orînduirii capitaliste, revista rămîne „una dintre primele publicații din România care au propagat și răspîndit ideile învățăturii marxiste”, înscrîindu-se „la loc de cinste în analele presei noastre socialiste”.

IULIAN NEGRILA

Paul Bălă, Oct. Chețan:

Mitul creștin — filiații și paralele”

(Editura enciclopedică română)

În lucrarea lui Paul Bălă și Octavian Chețan ne întîlnim cu o nouă modalitate de analiză critică, explicare, interpretare și combatere a miturilor religioase. Cititorul, fie el tînăr sau vîrstnic, deținător al unei bogate informații uneori, găsește în această lucrare explicarea și înțelegerea multor simboluri, credințe sau a altor reminiscențe primitive. Mitul ca fenomen social, condiționat din punct de vedere natural, social-politic, moral, psihologic și cultural, caracteristic unei anumite trepte de dezvoltare a omenirii, nu este dect o transfigurare a relațiilor omului cu natura și cu semenii săi. Deși sîntem în lumea zeilor, întîlnim la tot pasul relații, sentimente și pasiuni omenești. Tocmai aceasta și explică persistența miturilor, a serbărilor arhaice ale vegetației în folclorul străvechi al dife-

ritelor popoare. Prin filiații și paralele, similitudini, concordanțe, modele și integrări se explică foarte bine mitul mai nou al creștinismului. În privința miturilor păgîne, precreștine, se scot în evidență izvoarele lor naturale, mai puțin sursa lor de alimentare socială. Folosind o bogată literatură originală, texte străvechi și o bogată bibliografie interpretativă, autorii se ridică la o explicație rațională care desacralizează ceea ce este simbol, metaforă sau alegorie în mit. Cartea este o sinteză documentată, în care autorii folosesc argumente istorice, filologice, etimologice, etnografice și de psihologie socială. Folosind argumentele raționale și factice, ei prezintă convingător intransigența conservatoare, fanatismul, intoleranța, exclusivismul și absolutizarea atîtor concepții religioase, reflex ideologic al luptelor sociale, naționale și de clasă. Totodată autorii dezvăluie esența compensatoare a credințelor mistice în orînduirile bazate pe exploatare.

Lucrarea apare în colecția „Enciclopedia de buzunar”, și ne demonstrează erudiția și larga informare, completată cu o utilă bibliografie și un index practic de nume și materii. Deși lucrarea de analiză și critică, cartea se citește plăcut și antrenant. Ea poate constitui subiectul unei din ședințele cercurilor de filozofie ale elevilor.

V. POPA

„Tînărul leninist”

Nr. 4 — aprilie 1973

Răsfoind ultimul număr al revistei „Tînărul leninist”, consemnăm prezența materialelor care abordează problemele de orientare politică și ideologică a tineretului. Astfel, grupajul de opinii „Un climat de înaltă echitate socialistă” dezbate recentele legi referitoare la dezvoltarea construcției de locuințe și la administrarea fondului locativ, legi menite să contribuie la promovarea mai consecventă a eticii și echității socialiste. Cea de-a IX-a Conferință a U.A.S.C.R. a prilejuit studenților încă un prilej de adeziune la politica internă și externă a partidului și statului nostru. Aceasta este ideea care unește tematic materialele ce consemnează răsunetul pe care acest eveniment l-a avut în conștiința participanților, reunite de redacția revistei sub genericul „A fi student comunist”.

Subliniem, de asemenea, actualitatea unor articole ca „Viața — subiectul dialogului politic”, „Secretarul U.T.C. — lider al tinerilor”, „Reflectorare aprinse asupra viitorului” etc.

Științe sociale

TRIBUNA ȘCOLII NR. 94 din 5 mai 1973

Legea, instrument de exprimare a voinței poporului

LEGALITATEA SOCIALISTĂ. CONCEPT ȘI CARACTERISTICI.

În documentele de partid și de stat se subliniază cu pregnanță necesitatea cunoașterii și înțelegerii de către toți cetățenii a caracterului nou, înaintat, al dreptului socialist de a nu îngădui nici un fel de încălcare a legilor. Aceste exigențe se datoresc faptului că legile statului nostru sint expresia fidelă a voinței și intereselor fundamentale ale poporului. Ele reprezintă cadrul juridic menit să apere orînduirea socialistă, să garanteze împlinirea principiilor socialiste, să slujească politica partidului și statului nostru, interesele cetățenilor patriei.

Rezultantă a ideii de supremație și obligativitate a legii pentru toate organele de stat, pentru toți lucrătorii din aparatul acestor organe, cît și pentru toți cetățenii, legalitatea socialistă înseamnă traducerea în fapt a voinței poporului, împlinirea adevăratei democrații. Legalitatea socialistă este mijlocul prin care statul nostru realizează, sub conducerea Partidului Comunist Român, opera de dezvoltare economică și socială a țării, contribuind activ la edificarea României socialiste.

Acesta fiind — schițat sumar — conceptul legalității socialiste, trebuie spus că nu este suficient numai să relevăm semnificația, esența și necesitatea respectării ei, ci, mai ales, să cunoaștem legile, deoarece aceasta este o condiție și totodată una din principalele căi prin care se poate ajunge la respectarea conștientă a lor. De aceea, nu trebuie să absolutizăm prescripția exprimată în regula „Nemo censetur legem ignorare” (Nimănui nu-i este îngăduit să nu cunoască legea), ci să intensificăm activitatea pentru asigurarea cunoașterii temeinice a legii de către toți cetățenii.

Un rol deosebit în procesul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate îl are factorul moral. Munca politico-ideologică și cultural-educativă desfășurată de partid determină noi modalități de îmbinare a convingerii cu constringerea pentru asigurarea legalității. Coercițiunea este folosită de stat numai în situații excepționale și împotriva unei minorități care nesocotește legile țării. O expresie graitoare a acestei politici judiciare o constituie modificarea Codului penal prin Legea nr. 6 din 30 martie 1973, publicată în Buletinul Oficial nr. 49 din 6 aprilie 1973, prin care s-au scos din sfera de aplicare a legii penale unele fapte ce nu prezintă gradul de pericol social care să justifice incriminarea.

O modificare și mai importantă s-a adus Codului penal, prin aceeași lege, care a instituit a doua sancțiune: munca corecțională în libertate. Această sancțiune menită să asigure în mai mare măsură reeducarea infractorilor, prin muncă, se execută în cadrul unui colectiv de muncă, fără ca respectivii condamnați (care nu au antecedente penale și au pedepse pînă la 2 ani) să fie rupți de viața socială.

Unitatea legalității socialiste constituie o caracteristică principală a acesteia, reprezentînd o reflectare a democratismului statului socialist și a egalității depline a cetățenilor. Această caracteristică presupune aplicarea uniformă a legilor pe întreg teritoriul țării și pentru toți cetățenii, indiferent de funcția și de poziția pe care aceștia ar avea-o în societate.

„Nimeni nu are dreptul să se prevaleze, indiferent sub ce formă, de funcțiile deținute în partid sau în stat pentru a nesocoti legile statului, a încălca normele democrației noastre socialiste. Nici o indicație sau dispoziție dată de vreo persoană, indiferent

de funcția pe care o deține, nu poate să înlocuiască legea. Fiecare membru de partid, fiecare cetățean poartă răspunderea pentru faptele sale și are obligația să acționeze numai și numai în conformitate cu legile țării⁽¹⁾).

Supremația legii constituie o altă trăsătură caracteristică a legalității socialiste. Ea presupune subordonarea tuturor celorlalte acte normative față de lege, precum și subordonarea legilor și a celorlalte acte normative față de Constituție, legea noastră fundamentală. Supremația legii față de celelalte acte normative se explică prin aceea că legea este actul normativ adoptat de organul suprem al puterii de stat — Marea Adunare Națională — singurul organ legiutor al statului.

Legalitatea socialistă este într-o strînsă și indisolubilă legătură cu disciplina de stat. Disciplina presupune subordonarea tuturor membrilor unei colectivități față de o ordine anume stabilită prin legi, regulamente, statute sau alte acte asemănătoare.

În funcție de caracteristicile fiecărei colectivități existente în stat și de dispozițiile legale ce reglementează activitatea acestora, se pot distinge mai multe feluri de discipline. Astfel, respectarea strictă a ordinii și regulilor stabilite prin legile și regulamentele din sistemul învățămîntului definește disciplina școlară, respectarea de către organizațiile socialiste a regulilor financiare definește disciplina financiară etc.

În relațiile sociale socialiste s-a creat, pe baza legilor statului, o anumită ordine conformă cu aceste interese. Această ordine de drept socialistă și ea este rezultatul realizării prevederilor dreptului socialist în relațiile sociale sau, cu alte cuvinte, desfășurarea relațiilor sociale supuse reglementării juridice în strictă conformitate cu normele dreptului socialist.

Ordinea de drept socialistă constituie un instrument de o deosebită importanță în opera de desăvîrșire a construcției socialiste și un mijloc eficace de prevenire a încălcărilor de lege.

De aici se desprinde concluzia că între ordinea de drept socialistă și legalitatea socialistă există o strînsă legătură, în sensul că ordinea de drept nu poate fi concepută fără un sistem de norme juridice și de relații sociale reglementate de aceste norme, conform principiului legalității socialiste.

Documentele Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 3—5 noiembrie 1971 au jalonat un program educativ riguros, care obligă orga-

Dr. IOAN STOICA

(Continuare în pag. 6 II-a)

(Urmare din pag 1)

nele, organizațiile de partid și pe toți factorii de răspundere din țara noastră să acorde o deosebită atenție întăririi ordinii și disciplinei în toate compartimentele de activitate, pentru cunoașterea, respectarea și aplicarea fără rezerve a legilor statului nostru socialist.

Legalitatea socialistă reprezintă un factor determinant al ocrotirii rînduieilor socialiste și un instrument eficient de educare a cetățenilor, de mobilizare a tuturor oamenilor muncii în opera de edificare a orînduirii socialiste.

Respectarea hotărîrilor adoptate, a legilor statului și a altor acte normative elaborate pe baza legii „constituie o cerință obligatorie care condiționează succesul întregii noastre activități de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate, de creare a condițiilor pentru trecerea spre comunism”²⁾.

APĂRAREA ȘI ÎNTĂRIREA LEGALITĂȚII SOCIALISTE, OBLIGAȚIE FUNDAMENTALĂ A ORGANELOR STATULUI ȘI A CETĂȚENILOR

Construirea societății socialiste multilaterale dezvoltate nu poate fi concepută fără respectarea neabătută a prevederilor normelor juridice. Aceasta este o cerință obligatorie a noii societăți, izvoită din voința oamenilor muncii exprimată în normele juridice. În socialism, legalitatea constituie o necesitate obiectivă a însăși orînduirii, a îndeplinirii funcțiilor statului și a rolului dreptului socialist, fiind un mijloc important de înfăptuire a politicii partidului, forța conducătoare a societății.

În scopul asigurării condițiilor necesare unei aplicări corecte a prevederilor legale, a creșterii simțului de răspundere al conducerii organelor și organizațiilor socialiste pentru modul în care sînt respectate aceste prevederi, precum și în vederea îmbunătățirii activității de educare a cetățenilor în spiritul întăririi ordinii de drept socialiste, dezvoltării unei opinii de masă în direcția respectării legislației, a apărării patrimoniului public, a combaterii oricărui manifestări de indisciplină și de încălcare a normelor de conviețuire socială, Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România a emis Decretul nr. 468 din 30 Decembrie 1971, privind unele măsuri de îmbunătățire a activității de aplicare și de popularizare a legislației.

Acest act normativ, de o excepțională însemnătate, are un caracter novator, deoarece pentru prima dată prin lege, se dispune asupra cunoașterii legilor, strămutîndu-se centrul de gravitate de pe proclamarea formală a cunoașterii legii, pe o bază eficientă.

Decretul obligă ministerele și

celelalte organe centrale, consiliile populare și comitetele lor executive, toate unitățile socialiste — fiecare în domeniul, ramura sau raza ei de activitate și potrivit competenței ce îi revine — să ia măsurile corespunzătoare pentru pregătirea temeinică a personalului în atribuțiile cărui intră aplicarea legilor și celorlalte acte normative, precum și pentru asigurarea cunoașterii de către întregul personal al organelor și organizațiilor socialiste a prevederilor legale ce îi sînt aplicabile.

Avîndu-se în vedere numărul impresionant de acte normative adoptate în ultimii 5 ani — aproximativ 500 de legi și decrete cu caracter normativ — s-a spus pe drept cuvînt că ne-am aflat în fața unei adevărate explozii normative (de reglementare) comparabilă cu exploziile din domeniul revoluției științifico-tehnice și, evident, s-a tras concluzia că acestea trebuie bine cunoscute și însușite.

Pentru Ministerul Educației și Învățămîntului, instituțiile de învățămînt superior și instituțiile școlare de orice fel decretul menționat are un text de referință (art. 12), care prevede luarea de măsuri în scopul îmbunătățirii procesului de educație a tineretului în spiritul respectării neabătute a prevederilor legale.

În acest scop, prin decret s-a mai dispus să se ia măsuri pentru îmbunătățirea activității de educație cetățenească a elevilor și studenților, prin introducerea în programele școlare a unor cunoștințe privind conținutul principalelor legi și altor acte normative, prin organizarea, cu caracter permanent, a unor dezbateri temeinice în legătură cu legislația de interes general și cu îndatorirea ce revine fiecărui cetățean de a respecta prevederile legale.

Aceste sarcini prevăzute de Decretul nr. 468/1971 sînt de o deosebită actualitate, cunoscînd că în ultimele două sesiuni ale celei de-a VI-a legislaturi, Marea Adunare Națională a marcat un

moment de autentică sinteză legislativă, înscriind printre actele noastre normative documente de mare importanță politico-juridică, de natură să polarizeze în jurul lor întreaga ordine socială, cum sînt: Legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată, Legea finanțelor, legile privind Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale, Consiliul Organizării Economico-Sociale și Curtea Superioară de Control Financiar.

Legile menționate vin să armonizeze, să raționalizeze, să simplifice și să asigure o mai organică subsumare a tuturor structurilor preexistente față de Marea Adunare Națională și Consiliul de Stat, să potențeze rolul de forță conducătoare al Partidului Comunist Român.

Recentele măsuri de raționalizare a aparatului de stat, de orientare a cadrelor cu precădere spre producția de bunuri materiale, se înscriu legic în procesul de folosire cît mai eficientă a resurselor umane. Aceste măsuri organizatorice sînt facilitate de noul cadru legislativ creat de Codul Muncii, document social-juridic de mare actualitate.

Legile la care ne-am referit, precum și numărul mare al celorlalte, traduc concepția strategică sub semnul căreia a fost pusă legislația noastră din ultimii ani, organic integrată în strategia generală de edificare a socialismului multilateral dezvoltat. De aceea, cunoașterea prevederilor legale, propagarea acestora și respectarea cu strictete a legilor statului nostru socialist constituie o îndatorire fundamentală a tuturor cetățenilor.

1) Plenara C.C. al P.C.R. din 22—25 aprilie 1968, Editura politică, București, p. 78.

2) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, vol. 6, Editura politică, București, 1972, p. 696.

Lecții eficiente în cabinetul de științe sociale.

Un experiment cu multe valențe educative

În prezentul material nu-mi propun o enumerare sau o analiză a noilor metode și procedee de predare a istoriei în școala românească actuală. Pornesc de la certitudinea că fiecare cadru didactic care predă istoria trebuie să stăpânească aceste modalități înnoitoare, să le experimenteze în școala unde-și desfășoară activitatea și, în funcție de rezultatele obținute, să le dea putere de durată și generalizare. În același timp, fiecare cadru didactic să fie el însuși un înnoitor, un pionier al noilor metode și procedee.

În acest spirit, materialul de față militează pentru o mai strânsă colaborare între școală și muzeu.

Apreciind funcția educativă a muzeului, Nicolae Iorga spunea în urmă cu 50 de ani „să nu ni ascundem marele lucru care se petrece astăzi în lume; școala iese din școală. Ea se răspindește pretutindeni amestecându-se în societate pentru a o domina. Din mijlocul lucrurilor însăși ea vorbește despre lucruri, cum din mijlocul oamenilor trebuie să vorbească despre oameni”.

Pornind de la realitățile, cerințele și posibilitățile existente, Muzeul de istorie al R.S. România, în baza protocolului încheiat cu Ministerul Educației și Învățămîntului privind funcționarea Cabinetului Didactic al Muzeului de istorie al R.S. România, a inițiat, chiar de la inaugurarea sa, forma experimentală de predare a lecției de istorie în muzeu. Întrucît Muzeul de istorie al R.S. România prezintă în mod special istoria pămîntului românesc din cele mai vechi timpuri pînă astăzi, au fost atrase în cadrul experimentului acele clase la care se predă Istoria României — respectiv clasele a IV-a, a VIII-a și a XII-a. Aceasta însă nu exclude și participarea altor clase la care se predă, de exemplu, Istoria modernă și contemporană universală. În special la acele teme care tratează legăturile dintre poporul român și popoarele învecinate. Exemplu de astfel de teme: Anul revoluționar 1848 în Europa; Primul război mondial: Criza economică dintre anii 1929—1933.

Începînd cu luna septembrie 1972, desfășurarea lecțiilor a luat un caracter organizat, respectînd programa de Istorie a României pentru clasele a IV-a, a VIII-a și a XII-a. Am antrenat cîte două clase din același an de studiu și pentru a putea compara rezultatele obținute. Au participat, de-a lungul întregului an, Școala ge-

Un instantaneu grăitor în timpul unei lecții de filozofie.

nerală nr. 28 din București cu clasele a IV-a și a VIII-a, Liceul „Spiru Haret” cu clasa a XII-a; Liceul „Mihai Eminescu” cu clasa a XII-a și Școala generală din comuna Găneasa, județul Ilfov cu clasa a VIII-a. Colectivul secției Cultural-Educative de la muzeu a alcătuit, în colaborare cu cadrele didactice respective și în conformitate cu programa de istorie, tematica ce urma să fie parcursă în anul de studiu. Iată conținutul a două astfel de teme: *România la începutul dezvoltării capitaliste*: dezvoltarea economică, căile ferate, telegraful, dezvoltarea pieței interne; unirea de la 1859, dezvoltarea instituțiilor moderne ale statului burghez, reformele lui Alexandru Ioan Cuza; lupta împotriva exploatarii naționale și sociale în Transilvania, dezvoltarea capitalismului și a burgheziei române; independența de la 1877, statul național român; cultura în această perioadă; *Orînduirea socialistă în România*: dezvoltarea economică; principiile refacerii economice; naționalizarea principalelor mijloace de producție; planificarea economiei naționale; transformarea socialistă a agriculturii; industrializarea socialistă; transporturi, comerț interior și exterior.

Explicațiile se dau de cele mai multe ori de către un specialist al muzeului prin prezentarea și integrarea exponatelor în materia prevăzută în programa analitică.

S-a urmărit însușirea materiei pe baza prezentării exponatelor, manualul tinzînd să rămînă un auxiliar în munca individuală a elevului. De asemenea, a fost abordată și modalitatea activă de lucru cu clasa. *Cea dintîi lecție* de acest tip, „Orînduirea comunei primitive pe teritoriul patriei noastre” s-a desfășurat astfel:

Într-o primă etapă a lecției, elevii au fost repartizați în cinci grupe, avînd la dispoziție materialul original din depozitul muzeului și li s-a indicat să studieze uneltele, armele, arta plastică, schimbul, viața spirituală. În cea de a doua etapă au fost valorificate constatările și sistematizate cunoștințele prin intervenția muzeografului muzeului și a profesorului respectiv.

În esență, modalitatea de desfășurare a lecției de istorie în muzeu pe baza metodei învățămîntului activ urmărește să nu se facă apel numai la memorie, ci să favorizeze un mediu propriu investigației personale, formării cadrului necesar de înțelegere a evenimentelor și datelor istorice.

Avantajele experimentului sînt evidente. Pe lîngă o temelnică însușire a cunoștințelor, adîncirea disciplinei și întărirea spiritului de cercetare independentă, se obțin rezultate serios consolidate datorită puternicii încărcături emoționale, realizate prin contactul nemijlocit al elevilor cu exponatele muzeului.

capit. 5 intitulat „Misterul construcției speculative“).

Idealismul subiectiv, situându-se pe o poziție nominalistă, neagă existența generalului, iar idealismul obiectiv îl ipostaziază. În ultima analiză, Hegel rupe generalul de particular și de singular, dându-l o existență de sine stătătoare, iar apoi consideră generalul ca fiind demiurgul realului, al particularului și individualului. Obiectul concret, individualul apare la Hegel ca realizându-se din autodezvoltarea generalului, din mișcarea dialectică, contradictorie, a determinațiilor abstracte ale gândirii; de aceea, Lenin vede rădăcina idealismului în divinizarea generalului. Hegel obiectivează, concretizează, individualizează generalul (= Dumnezeu) și subiectivizează, generalizează individualul (= idee); în acest proces particularul nu constituie decât trecerea (pe planul cunoașterii) de la general la individual.

Dacă la Hegel teza după care „toate lucrurile sint silogisme“ urmărește să substituie realitatea obiectivă prin Idee (pe baza coincidenței structurii dialectice a silogismelor și a lucrurilor), la Lenin, dimpotrivă, aceeași teză are deosebită importanță de a semnala, pe de o parte, structura dialectică a unității G—P—S, iar, pe de altă parte, faptul că unitatea dialectică a G—P—S existentă în mod obiectiv în lucruri, determină pe planul cunoașterii unitatea dialectică a categoriilor G—P—S; la Lenin orice obiect sau fenomen posedă concomitent și procesul determinării G—P—S care se presupun reciproc, sint inseparabile și constituie o unitate; această unitate este concretă, presupunând în același timp o relație de identitate (singularul cuprinde în sine particularul și generalul; generalul este o notă a particularului etc.) și o relație de deosebire care merge pînă la opoziție, la contrarietate (tot ceea ce este general se opune particularului; particularul se opune individualului; generalul se opune individualului).

Sublinierea unității G—P—S nu presupune considerarea relației dintre ele ca fiind fixă, incremențată, imuabilă, ci — dimpotrivă — în procesul dezvoltării fenomenelor acestea trec reciproc una în alta; dacă acțiunea complexă de apariție a noului, a individualului, se realizează prin fenomenalizarea esenței pe baza structurii G—P—S (transformarea generalului abstract în particular și apoi în singular), atunci se poate spune că procesul de extindere a noului pe calea esențializării fenomenului se realizează pe baza structurii G—P—S (în mod concret, care cuprinde în sine toată bogăția

particularului). Astfel, dacă apariția socialismului în Uniunea Sovietică s-a înfăptuit prin trecerea de la general (= învățătura marxist-leninistă) la particular (= P.C.U.S. ca unitate a teoriei revoluționare cu practica revoluționară) și la singular (= primul stat socialist din lume, U.R.S.S.), atunci se poate spune că procesul în continuare se desfășoară pe calea trecerii de la singular (inițial singularul stat socialist din lume, U.R.S.S.) la particular (= sistemul mondial socialist) și la general (= socialismul în întreaga omenire).

În condițiile vieții sociale, unde se întrepătrund factorii obiectivi și subiectivi, dialectica G—P—S este deosebit de complexă, iar cunoașterea acesteia reprezintă o sarcină majoră și permanentă a tuturor partidelor comuniste și muncitorești. O contribuție de seamă în dezvoltarea creatoare a marxismului, a învățăturii marxist-leniniste despre G—P—S a adus și o aduce permanent P.C.R. în procesul de cunoaștere a fenomenelor sociale din țara noastră, în procesul de elaborare a politicii sale în direcția făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate.

Cercetarea științifică a fenomenului social, care este deosebit de complex, trebuie ca în cele din urmă să ducă la descoperirea esenței, la înțelegerea generalului care se manifestă prin diversitatea fenomenelor sociale individuale; în această lumină a generalului, și singula-

rul și particularul ajung să-și dezvăluie esența lor. Pe această cale P.C.R. reușește să desprindă ansamblul legilor obiective care acționează în țara noastră și, prin cunoașterea acestora, orientează procesul practic de dezvoltare multilaterală a socialismului, realizând autentice previziuni științifice. Pe baza dialecticii G—P—S, partidul are posibilitatea de a înlătura fenomenele subiective, de a desprinde esența fenomenelor obiective și, în fine, necesitatea lor istorică obiectivă.

Bibliografie

- V. I. Lenin — Caiete filozofice, ESPLP, București 1956.
V. I. Lenin — Opere, vol. 31, ESPLP, București 1956, pag. 72 și urm.
Nicolae Ceaușescu — România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, Editura politică, București 1968, pag. 255 și urm.
G. W. F. Hegel — Știința logicii, Editura Academiei R.S.R., București, 1966 (partea a II-a: Logica subiectivă).
Ath. Joja — Doctrina universalului la Platon, în: Studii de logică, vol. II, Editura Academiei R.S.R., București 1966.
Anton Dumitriu — Istoria logicii, Editura didactică și pedagogică, București 1969.
Pavel Apostol — Probleme de logică dialectică în filozofia lui G. W. F. Hegel, vol. I, Editura Academiei R.P.R., București, 1964.
x x x — Materialism dialectic, Editura politică, București 1973.

Proiecții în cabinetul de filozofie.

Gindirea filozofică

românească

TITU MAIORESCU și raporturile sale cu filozofia

În cadrul filozofiei românești din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și chiar din primele decenii ale veacului al XX-lea, un rol aparte, generat de factori multipli și întreținut de condiții dintre cele mai variate, l-a avut Titu Maiorescu. Creația lui Titu Maiorescu a fost, încă din timpul vieții, disputată, discutată și discutabilă, pornindu-se de la motivații ideologice divergente, de pe platforme filozofice ireconciliabile, de la structura operei dar, mai ales, a personalității sale. Considerat fie critic literar, fie estetician, fie „îndrumător cultural” și „citor” al culturii române contemporane, ori toate la un loc, în jurul operei sale s-a constituit o veritabilă legendă, întreținută cu deosebire de prima generație maioresciană (S. Mehedinți, P. P. Negulescu, Bogdan Duică, D. Evolceanu etc.) a cărei constantă o forma imaginea dascălului, în sensul general al cuvântului, adică a omului care-și revarsă multiplele-i calități asupra celor mai diverse aspecte ale culturii în înfățișarea ei teoretică sau în direcțiile-i practice. Odată cu elogiul „gînditorului” care a renunțat la menirea lui primordială — studiul filozofiei și creația filozofică — în folosul dezvoltării generale a culturii românești, au apărut fie personalități, fie școli filozofice, care ori au contestat, ori au întreprins examenul științific al creației maioresciene.

Analiza obiectivă a operei lui Maiorescu, fundamentată pe criteriile metodologice care exclud subiectivismul și îngustimea metafizică, unilateralitatea aprecierilor și dogmatismul limitativ, a fost inaugurată de gîndirea marxistă a timpului, în special de Constantin Dobrogeanu-Gherea; polemica dintre Gherea și Maiorescu constituind, de altfel, coloana vertebrală a unui sistem

cultural multifuncțional și în continuă diversificare.

Critica sa literară, estetica, logica, considerațiile cu privire la istorie, ideile sale despre progres, ecoul prelegerilor de istorie a filozofiei, aspirația de elaborare a unor principii care să garanteze constituirea științelor pe atunci disputate de materialism sau idealism, dintre care psihologia ocupa un loc aparte, se centrau în jurul concepției despre lume, care nu și-a găsit materializarea încheagată sistematic, dar care străbătea fiecare domeniu abordat de către Titu Maiorescu. Cu toate că T. Maiorescu, în afara broșurii „Ceva filozofie în formă populară”, nu a scris alte lucrări de filozofie propriu-zisă, analiza operei sale atestă existența unei concepții despre lume, nu în sensul în care aceasta ar fi proprie fiecărui om, ci într-unul mai adînc și de mai amplă respirație.

Contactul lui cu filozofia și apoi, gîndul filozofic care i-a însoțit activitatea dîndu-i semnificație și sens, culoare și finalitate, aveau să fie mărturisite ca atare: „Pentru direcțiunea mea științifică — nota el — a fost de cea mai mare însemnătate cunoștința cu privire generală asupra filozofiei și cu logica, această disciplină atît de interesantă. Ea m-a dus să năzuiesc spre cea mai bună formulare a cugetării, spre o examinare fără greșeli, scurtă, adevărată, spre o ferire de acele cuvinte umflate și goale, pe care tinerii sînt așa de plecați să le întrebuițeze”.

Mărturisirea, cu valoarea unei profesiuni de credință, nu exclude necesitatea analizei concepției sale filozofice, care nu se ilustrează a fi fost totdeauna și chiar în aspectele ei fundamentale, fără greșeli sau adevărată.

Titu Maiorescu și-a format convingerile filozofice în atmosfera proprie Germaniei celei de-a doua jumătăți a secolului al XIX-lea. În 1860, după ce obținuse doctoratul la Geissau, cu lucrarea *De psilosofia Herbarti*, publica „Ceva filozofie în formă populară”, care a stîrnit interesul mișcării filozofice din Germania, fiind cotată, mai ales de către unii neohegelieni, ca o lucrare originală. În esență, concepția expusă de Maiorescu purta pecetea influenței lui Herbart și a lui Feuerbach, de la Herbart preluîndu-se, desigur în variantă personală, relaționismul, definiția conceptului de filozofie și agnosticismul, iar de la Feuerbach, ateismul.

Modul în care Maiorescu a preluat idei ale lui Feuerbach din lucrările *Esența creștinismului* și *Gînduri asupra morții și nemuririi*, ni se pare a fi extrem de interesant, cel puțin din două puncte de vedere: mai întîi pentru că reflectă o anumită integrare a tînrului gînditor român în problematica proprie filozofiei germane și, în al doilea rînd,

pentru că ideile la care ajunge aveau să fie fecunde pentru mișcarea filozofică pe care Maiorescu avea s-o îndrume.

În Germania, începînd cu romantismul, una dintre cele mai discutate probleme era aceea a căilor prin intermediul cărora omul se poate integra în mediul său natural. Întrebarea chinuitoare, dar cu ecouri care antrenau întreaga cultură și însuși statutul existențial al omului, situația sa în societate și chiar în natura societății, a căpătat amplitudine, devenind de mare gravitate după moartea lui Hegel. Urmașii de stînga ai marelui filozof s-au angajat, pornind de la mentorul lor spiritual, în analiza formelor conștiinței umane, căuțînd soluția realizării omului în perfecționarea conștiinței lui, în deprinderea de către ființa umană a unei noi filozofii și eliberarea sa de religie.

Problema se reducea, în ultimă instanță, la necesitatea transformării filozofiei într-o filozofie lumească și a lumii. Sub influența dezbaterilor inițiate de stînga hegeliană, din care pentru o perioadă a făcut parte și Marx, Maiorescu aprecia că filozofia nu numai că nu trebuie să fie situată dincolo de ceea ce este uman, ci, în noile condiții, ea este un sistem al lumii acesteia, complet deosebită de sistemele religioase. Dacă filozofia este teoria acestei lumi, ea trebuie să fie separată de religie, care este, în fond, teoria unei lumi imaginare.

Ideea necesității separării religiei de filozofie decurgea, conform viziunii lui Maiorescu, și din faptul decăderii credinței religioase. Ambele idei trimiteau, ceea ce cu ușurință se poate observa, la critica religiei, ceea ce, de altfel, și realizează gînditorul

Analizînd conținutul religiei, în mod particular conținutul noțiunii de Dumnezeu, Maiorescu scria, ceea ce poate să treacă drept contradictoriu, că nu ne putem imagina o lume creată de Dumnezeu, dar nici o lume fără el. Aici este prezent ateismul maiorescian și limitele sale.

Pentru a demonstra că lumea nu a fost creată de Dumnezeu, Maiorescu respinge pe rînd așanumitele dovezi istorice ale existenței lui Dumnezeu, „argumentul moral” folosit cu iscusință, dar și cu labilitate, mai ales de către Voltaire, ca și argumentul „ontologic”.

Intrucît ideea existenței lui Dumnezeu se identifică, nu numai în cadrul religiei, dar și al unor sisteme filozofice, cu ideea unei cauze prime, tînrul filozof considera că, în genere, ideea unei cauze prime este „un concept incomprehensibil”. În ceea ce privește existența lui Dumne-

Conf. dr. GHEORGHE CAZAN

(Continuare în pag. a IV-a)

zeu, conceput ca o cauză primă, aceasta purta și ea nota incomprehensibilității. La această demonstrație, Maiorescu adăuga încă o probă. Dumnezeu, afirmă religia, a creat lumea din nimic. Crearea a ceva din nimic, raționa Maiorescu, este o idee incomprehensibilă, de unde rezultă că avem de-a face, în cazul afirmării ideii existenței lui Dumnezeu și a creației lumii, cu o dublă incomprehensibilitate. Logica umană respinge incomprehensibilitatea.

Totuși, religia are o explicație, iar existența lui Dumnezeu nu trebuie respinsă *grosso-modo*. Pentru Maiorescu, ca și pentru Feuerbach, de altfel, orice religie sau teologie este, în ultimă instanță, o psihologie, ceea ce înseamnă că ideea de Dumnezeu își are resorturile în însăși psihologia umană. Religia nu este de inspirație supranaturală; Dumnezeu este însuși omul, astfel încât relația om-Dumnezeu este, în esență, identică cu relația om-om. „Tu concepi, scria Maiorescu, numai duhul cu care ești asemeni“, deci nu Dumnezeu l-a creat pe om, ci omul l-a creat pe Dumnezeu. Cu aceasta el răsturna dogma biblică a creației. Religia este un produs al omului sau o reflecție a acestuia despre destin. Ea reprezintă o extrapolare a sentimentelor nobile ale umanității, dincolo de umanitatea reală.

„Dumnezeul pe care mulți vor să-l înțeleagă ca pe o esență suprapămîntească este o esență exclusiv umană“, scria, oarecum concludiv Maiorescu. Nu poate exista o lume fără Dumnezeu, în sensul că nu poate exista umanitatea fără umanitate. Ca și Feuerbach, Maiorescu ajungea deci la concluzia că omul este Dumnezeu pentru om, că religia (nu în sensul tradițional, ca în cel feuerbachian) nu trebuie desființată, întrucît pe ea se clădește un anumit ideal.

Explicația religiei de către Maiorescu este idealistă, un idealism psihologist. Așa se și explică faptul că, referindu-se la creștinism, el respinge dogma nemuririi sufletului, dar păstrează ideea unei înfrățiri universale.

Negarea existenței lui Dumnezeu reprezenta un câștig filozofic, dar admiterea funcției etice a religiei echivala cu menținerea religiei în corpul ideilor maioresciene. Tocmai de aceea ateismul său e limitat și contradictoriu.

Întors în țară, Maiorescu nu a mai publicat nici o lucrare specială de filozofie, practicînd mai mult o filozofie în acțiune, evidentă atît în conferințele ținute, în cursurile de istorie a filozofiei și filozofie a istoriei, ca și în lucrările de critică literară.

După ce în 1860-1861 respingese, considerînd-o falsă, teza existenței ideilor înnăscute,

scriind că omul nu știe decît ceea ce percepe și își reprezintă ceea ce percepe, în câteva conferințe, cum ar fi: *Despre cunoașterea de sine și cunoașterea altora, Înțeleșul cuvintelor, limba și inteligența, Originea limbajului* etc. abordează probleme și astăzi actuale care s-ar circumscrie domeniului semanticii. Problemele limbii și ale limbajului l-au interesat pe Maiorescu nu numai din punct de vedere teoretic, dar și din punctul de vedere al unui program cultural, care avea ca scop combaterea orientărilor eronate din literatura română: tendințele de generalizare, etimologismul, latinismul exagerat etc., punctul de vedere teoretic constituind fundamentul orientării practice. Mai vechile sale considerații cu privire la filozofie, concepută ca o generalizare a datelor științelor, aveau să se prelungească în idei, de apreciazabilă valoare, cu privire la știința ca atare și la sarcinile ei. Sarcina științei, nota el în „Limba română și jurnalele din Austria“, este de a descrie fenomenele și de a le explica, funcțiile descriptivă și explicativă trebuind să conducă la descoperirea legilor care guvernează fenomenele. Criticînd utopismul și speculația, el contesta, în același timp, valoarea ipotezelor gratuite, apreciînd că știința „trebuie să prindă și să rezume într-o singură formulă generală rezultatul a mii de cazuri individuale“, de unde rezultă că știința are și o funcție sintetică.

Negarea validității speculației în domeniul științelor l-a condus la formularea ideii nevoii unei psihologii experimentale, care avea să fie dezvoltată ulterior de către C. Rădulescu-Motru.

Odată cu formularea regulilor de constituire a psihologiei științifice, ignorînd răspunsul materialist dat problemei naturii psihicului, Maiorescu a negat posibilitatea existenței ca știință a istoriei și geologiei. Istoria, scria el, „nu este o știință“, și aceasta întrucît fenomenele istorice sînt unice și irepetabile. Neînțelegera dialecticii vieții istorice, ca și ostilitatea sa clar formulată față de marxism în general, de filozofia materialistă a istoriei în special, ilustrează atît erorile teoretice ale gîndirii, cît și poziția de clasă. Înaintea lui P. Missir, Maiorescu aprecia că marxismul ar fi în România „o floare exotică“, o formă fără fond, idee care a fost preluată de ideologia burgheză și folosită împotriva mișcării marxiste din țara noastră.

Teza avea să-și primească replica viguroasă și argumentată chiar în epocă, după cum metafizica și idealismul, care-l erau proprii aveau să fie analizate de către reprezentanți ai gîndirii marxiste românești. Personalitatea complexă și contradictorie a lui Maiorescu rămîne în cultura românească, mai ales prin opera sa practică, prin critica mediocrității, prin „stilul“ său ca și prin critica religiei.

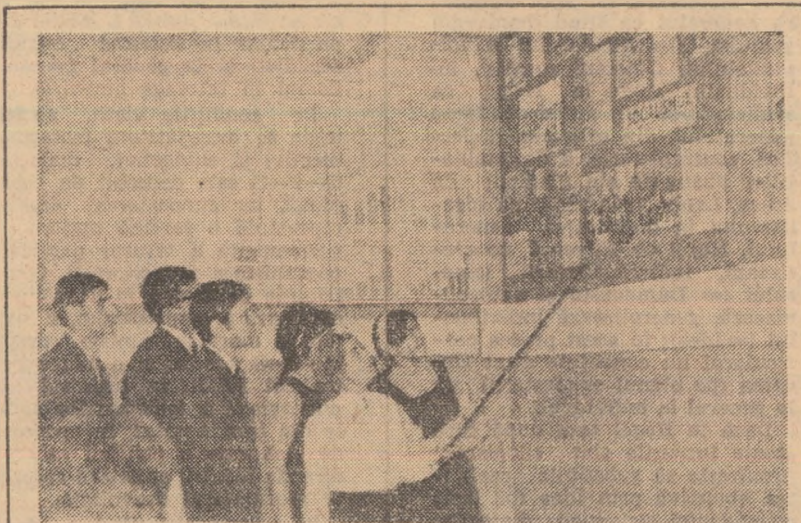
Istoria se învață temeinic într-un cabinet bine înzestrat, ca cel al Liceului „E. Hurmuzachi“ din Rădăuți.

Relația dialectică dintre general, particular și singular

Generalul, particularul și singularul (G—P—S) constituie o importantă modalitate de legătură între esență și fenomen; de aceea G—P—S sînt legate de cele mai importante categorii filozofice cum ar fi: esență-fenomen, conținut-formă, lege, necesar-întimplător, cauză-efect, posibilitate-realitate etc. G—P—S constituie cea mai elementară (în sens de fundamentală) structură a lumii înconjurătoare.

Generalul (universalul) — sub aspect extensional — constituie o sumă de elemente care au aceeași proprietate; sub aspect intențional reprezintă unitatea concretă, dialectică, dintre particular și individual, ca reflectare a aceleiași esențe a obiectelor și fenomenelor. **Particularul** — sub aspect extensional — este o submulțime a unei mulțimi date, iar sub aspect intențional este unitatea generalului și particularului ca reflectare a aceleiași esențe. **Singularul** — sub aspect extensional — este un element care aparține unei mulțimi, iar sub aspect intențional este unitatea dialectică a generalului și particularului, ca reflectare a unei esențe a obiectelor și fenomenelor.

Problema relației dialectice dintre G—P—S este deosebit de importantă și de complexă; astfel — printre altele — este demn de reținut modul în care Lenin face critica filozofiei lui Platon privind ipostazierea generalului ca idee absolută, rupt de particular și singular; modalitatea de valorificare marxistă a criticii făcute de Aristotel lui Platon; raportul dintre G—P—S și problema fundamentală a filozofiei; relația dintre universalul ontic și universalul logic, cu precizarea prin care conceptul (ca expresie a universalului concret) ne apare ca ceva definitiv, absolut (întrucît este fix, incremenit). De aici: a) iluzia atingerii adevărului absolut (rădăcina gnoseologică a metafizicii, a dogmatismului) sau b) iluzia (pretenția) elaborării de sisteme filozofice absolute (la I. Kant, la Hegel etc.); relația dintre G—P—S și identitatea concretă; corelația dintre G—P—S și esență-fenomen, lege-necesar-întimplător, posibilitate-realitate, finit-infinit, structură-sistem etc.; G—P—S și cercetarea științifică; generalul și limba naturală; G—P—S în explicarea fenomenelor social-istorice; dialectica

În fața panoului cu imagini, elevii Liceului „Dimitru Petrescu” din Capitală reconstituie avîntul revoluționar din România anilor 1918—1920

G—P—S în cadrul raționamentului, a inducției și a deducției, în logica matematică (care abordează generalul numai sub aspect cantitativ, ca sferă, fără o raportare la esență și care, în logica predicatelor, introducînd numai doi cuantificatori — pentru general „orice” (X), iar pentru particular și singular (∃X) — desființează particularul și deschide o poartă metafizicii și idealismului); practica ca expresie a particularului, a unității în acțiune a individualului (singularului) și generalului, ca factor care determină geneza generalului, obiectivarea acestuia prin individualizare; locul și rolul modelului în dialectica procesului cunoașterii G—P—S — sînt numai cîteva aspecte mai importante din filozofie cu care se învecinează aceste categorii.

Semnănd la Hegel elemente deosebite valoare teoretică privind dialectica G—P—S, Lenin — în Caiete filozofice și în numeroase alte lucrări, în mod direct ori indirect — a făcut o critică necruțătoare diferitelor variante ale idealismului care parazitau pe aceste categorii filozofice. Se poate spune că la Hegel, în abordarea G—P—S, ni se dezvăluie în modul cel mai clar atît meritele metodei sale dialectice, cît și viciile sale idealiste. În această direcție, V.I. Lenin, după ce semnaleză la Aristotel „confuzie naivă, confu-

zie jalnică și neputincioasă în dialectica generalului și particularului” (pantă metafizică care duce de asemenea la idealism), în același conspect asupra cărții lui Aristotel „Metafizica” ne dezvăluie una dintre cele mai importante rădăcini gnoseologice ale idealismului: „Idealism primitiv: generalul (conceptul, ideea) este o existență separată. Acest lucru pare straniu, monstruos (mai exact: copilăresc), absurd. Dar nu sînt oare de același gen (absolut de același gen) idealismul contemporan, Kant, Hegel, ideea de Dumnezeu? Mesele, scaunele și ideile de masă și de scaun; lumea și ideea de lume (Dumnezeu); lucrul și «nomenclul», «lucrul în sine» incognoscibil; legătura dintre pămînt și soare, legătura din natură în general — și legea, Dumnezeu. Dublarea cunoașterii omului și posibilitatea idealismului (= religiei) au fost date chiar în prima abstracție elementară: «casa» în general și «casele individuale»“. De fapt, Lenin semnaleză aici ceea ce Marx și Engels au prezentat în lucrările lor ca fiind mecanismul denaturării idealiste a dialecticii lui Hegel (a se consulta „Sfînta familie”, par. 2 al

Dr. J. BONIS

(Continuare în pag. a VI-a)

Cum predăm noțiuni de ecologie la lecțiile de geografie și biologie

Cu deosebire în ultimii ani, se remarcă o creștere a preocupărilor oamenilor de știință de a studia raporturile dintre natură și societatea omenească în aspectele concrete, particulare ale acestei interacțiuni, dar și global, ca două sisteme în relație. Aceste studii pornesc de la necesitatea rezolvării unor probleme practice curente, cum ar fi apariția unor dezechilibre între om și natură, a unor dezechilibre în natură, creșterea cerințelor economiei pentru surse noi de energie și materie primă etc. În acest sens, se poate vorbi de o adevărată orientare „ecologică” a științelor despre natură. Este de la sine înțeles că abordarea unor asemenea domenii și, mai ales, a relațiilor om-mediu prezintă o deosebită importanță pentru educarea și formarea elevilor. De aceea, școala trebuie să se orienteze — prin unele discipline de învățământ cum ar fi îndeosebi geografia și biologia — spre abordarea acestor teme majore, ele însele probleme de intensă cercetare științifică, spre a-i înarma pe elevi cu temeinice cunoștințe și deprinderi de a înțelege mecanismele relației om-mediu, de a utiliza optim resursele naturale ale planetei.

Problematica raporturilor dintre natură și societatea omenească, domeniu prin esență interdisciplinar, își găsește o reflectare mai pregnantă în câteva discipline și preocupări pe care le vom menționa succint în continuare. **Biologia** (prin domeniile sale: ecologia, biologia populațiilor etc.), a abordat cel mai mult, și cu bune rezultate, aceste probleme. Cu deosebire, ecologia, ca știință a relațiilor dintre biocenoză și mediu fizic, oferă cele mai consistente premise ale înțelegerii raporturilor dintre lumea vie și mediu, a echilibrelor biologice din natură, a ocrotirii și conservării naturii. Nu vom intra în detalii deoarece disciplinele biologice școlare, prin îmbunătățirea programelor și manualelor, cuprind în mod implicit acest aspect.

Geografia își propune și ea, în ultimul timp, tot mai frecvent „reorientarea” unor preocupări tradiționale, abordând acest domeniu al interacțiunilor globale dintre mediu și societatea omenească. Ne vom opri mai mult asupra acestei discipline, deoarece numeroase preocupări actuale ale geografiei de cercetare în acest sens nu au găsit un suficient ecou în conținutul programelor și manualelor școlare. **Geografia ca știință a relațiilor** (statice, dinamice, temporale și spațiale) dintre geosferă (atmosfera, hidrosferă, litosferă, biosferă și antroposferă) oferă cea mai complexă imagine a interacțiunilor dintre componentii mediului natural (aer, apă, relief, viață), pe de o parte, și în raport cu societatea omenească, pe de altă parte, analizate în perspectiva valorificării planetei de către om. Noțiunile „clasice”, ca mediu natural, mediu geografic, peisaj geografic, regiune naturală etc., sint

binecunoscute. Mai recent este utilizat termenul de „mediu ambiant”, subînțelegându-se însă mediul ambiant al omului.

În sensul celor arătate mai sus este necesar ca la lecțiile de geografie să fie abordate și o serie de probleme actuale ale studierii raporturilor om-mediu, dintre care vom menționa câteva: studiul echilibrelor naturale specifice geosferelor (echilibrele geomorfologice, climatice, hidrologice etc.) pentru reliefarea existenței unor dezechilibre (eroziunea solurilor, poluarea aerului și a apelor, alunecările de teren, inundațiile etc.), precum și mijloacele de cunoaștere, prevenire și combatere a lor; studiul echilibrului geografic, al peisajului natural ca echilibru al geofactorilor, al unităților geografice regionale, al modificărilor peisajelor naturale la suprafața pământului. Este de la sine înțeles că aceste probleme pot fi abordate aproape la orice lecție de geografie cu cerința de a se acorda o atenție sporită legilor de combinare a geofactorilor, modificarea lor în spațiu și timp; studiul transformării naturii de către om („umanizarea peisajului”), în perspectivă istorică, și analiza mediului geografic al regiunilor puternic transformate și umanizate. Aici, atenția principală trebuie acordată consecințelor geografice ale utilizării resurselor naturale și nu utilizării însăși a lor (obiect al economiilor de ramură și al economiei regionale).

În acest context este necesară, de asemenea, acordarea unei atenții sporite unor domenii de mare interes și utilitate practică, cum ar fi oceanografia și meteorologia. De resursele oceanului se leagă numeroase speranțe ale omenirii, iar cunoașterea, prevederea și dirijarea fenomenelor atmosferice constituie o necesitate a zilelor noastre.

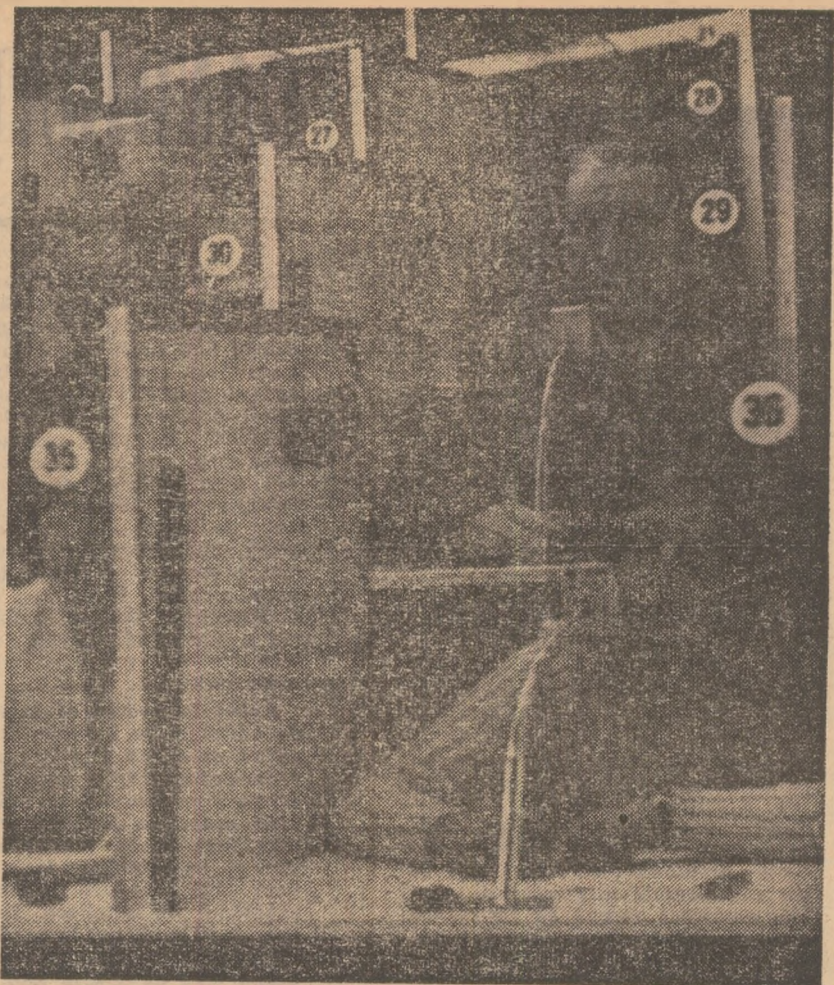
Tot o problemă de mare actualitate o constituie organizarea spațiului (sau organizarea teritoriului), în esență geografică, care își propune să prezinte proiecte de organizare optimă ale unui anumit teritoriu, pe baza analizei complexe a factorilor naturali (ape, climă, relief, vegetație, resurse) și sociali (populația, așezările omenești, structura teritorial-economică) și în raport cu anumite cerințe de dezvoltare în viitor a aceluși teritoriu. Elevii pot fi deprinși în acest fel — pe lângă cunoașterea și înțelegerea relațiilor spațiale dintre fenomene — cu proiectarea unor soluții de organizare optimă a spațiului, în concordanță cu necesitatea păstrării echilibrelor naturale și a celor dintre natură și om.

O atenție sporită trebuie acordată și studiului interacțiunii globale, la nivelul planetei, între societatea omenească și natură: aici un loc important îl poate avea studiul transformării peisajelor geografice și, mai ales, al proiectelor de transformare ale planetei de către om.

Prof. OCTAVIAN MÎNDRUȚ

În cabinetul de științe naturale al Liceului din Bacău

Profesori de limbi străine la unul din cursurile de inițiere metodică desfășurate la Liceul din Alba Iulia

Analiza contrastivă în predarea limbilor moderne

Analiza contrastivă reprezintă o metodă de cercetare sincronică a limbilor. Pornind de la ceea ce este asemănător, comun fenomenelor aparținând unor limbi diferite, analiza contrastivă are drept scop să scoată la iveală deosebirile dintre ele, izvorite cu necesitate din raporturile specifice în care se găsesc elementele din sistemele date. Pe analiza contrastivă se întemeiază un șir de discipline cu caracter aplicativ, ca metodică, predării limbilor străine, gramaticile școlare, lexicografia bilingvă, traducerea automată etc. Cercetarea și inventarierea tuturor fenomenelor și elementelor diferențiale a două sau mai multe limbi, la toate nivelurile: lexicologic, morfologic și sintactic, reprezintă scopul final al analizei contrastive.

Analiza contrastivă a fenomenelor lingvistice permite relevarea unor aspecte care pot trece neobservate pentru cercetarea concepută în limitele unui singur sistem.

Așa, bunăoară, româna nu marchează prin termeni diferiți deosebiri de înțeles pe care engleza le redă prin cuvintele *grandson* și *nephew*. Alt exemplu: româna și rusa sînt limbi cu accent dinamic, dar gradul de intensitate diferă. În rusă, silaba accentuată se scoate în evidență mai puternic decât în limba română (cf. rus. *лѣмпа* și rom. *lămpă*).

Alt exemplu. Deși franceza dispune de cuvîntul *mois*, noțiunea respectivă este exprimată foarte frecvent prin *30 jours*; pentru „an” se folosește sintagma *12 mois*. Un „an și jumătate” va fi în franceză *18 mois*. De aici, se poate desprinde concluzia că în franceză există tendința de a exprima intervalele de timp cu ajutorul unităților de rang inferior, iar în limba noastră, invers.

Chiar dacă inventarul sensurilor lexicale ar fi aproximativ același la limbi diferite (aflate pe aceeași treaptă de civilizație), ele s-ar deosebi prin modul specific de organizare și repartizare a sensurilor pe unitățile lingvistice. Astfel, fr. *boeuf* și rom. *bov* au aceeași semnificație, dar în limba franceză același termen cumulează și semnificația o bucată de carne de vită, ceea ce nu este cazul corespondentului românesc.

Prin confruntarea directă și mijlocită a faptelor aparținând unor limbi diferite se pot stabili o serie de reguli care izvorăsc din deosebirile de sistem dintre limbile studiate, punîndu-se în felul acesta la dispoziția vorbitorului o serie de criterii care-l pot ajuta la folosirea corectă a unor construcții dificile.

Analiza contrastivă a unor limbi diferite face posibilă previziunea transferului și interferenței, ceea ce permite elaborarea celor mai eficiente exerciții și procedee de prevenire și combatere a greșelilor tipice comise de vorbitorii români în procesul însușirii unei limbi străine.

Profesorii și autorii de manuale trebuie să-și reprezinte clar raporturile dintre sistemul limbii străine și cel al limbii române, nu pentru transformarea lecțiilor și manualelor într-un studiu paralel a două limbi, punctat cu digresiuni savante, fără însemnătate practică, ci pentru a selecționa și organiza succesiunea materialului lingvistic ce urmează a fi predat într-un sistem adecvat, menit să asigure optimizarea procesului de însușire a limbilor străine în școala românească.

Lector univ. A. HIRLAOANU

TEORIA
ȘI
PRACTICA
INSTRUIRII

Un precursor: OCTAVIAN VASILIU

Harnicul și inimosul institutor pensionar OCTAVIAN VASILIU, care a obținut remarcabile succese în experiențele sale școlare de la Cluj, timp de 15 ani (1925-1940) cu: educația igienică, școala în aer liber, comunități școlare și autoconducere, se preocupă și acum la vârsta sa frumoasă de 80 de ani de aceste „probleme”, căci în școala de azi experiențele sale integral reușite odinioară merită să fie cunoscute și adoptate spre folosul copiilor și tinerilor noștri, cum și spre folosul societății noastre socialiste.

Desigur, experiențele sale nu au fost primele în România. Le-au făcut și alții înaintea sa și cu egal ori mai puțin succes. Înainte de noi, românii, le-au făcut francezii, englezii, germanii, în școli devenite celebre pe tot globul.

Am cunoscut bine școala în aer liber „Ecole des Roches” din Franța, înființată de Ed. Demolins (1890), unde am făcut un stagiu de o lună, și am mai văzut asemenea școli în Anglia, apoi în Germania, printre care cele din Breslau, München, Generalizarea școlilor în aer liber începe în Franța încă acum 30 de ani.

Eu însumi am experimentat timp de 2 luni școala în aer liber în București (parcul Tei) în 1919. Atunci am înțeles că școala în aer liber nu e profitabilă decât cu condiția de a se face un local special construit în acest scop, cu pereți mobili de sticlă și terase, cum propunea Octavian Vasiliu și cum există deja în străinătate (ex. Suresnes — Paris), sau în pavilioane deschise (chioșcuri), ca cele realizate de institutorul Octavian Vasiliu la Cluj.

În țara noastră, încă din 1915, Radu Petre și subsemnatul, în toate școlile prin care am activat, am experimentat cu deplin succes educația moral-cetățenească prin sistemul conducerii de sine a clasei și a școlii și prin comunități de lucru ca: bibliotecă pe clase, cooperativă școlară, post sanitar (iar Radu Petre, și „calendar școlar”, corespondență școlară etc.). Apoi, Societatea profesorilor secundari de pedagogie a militat și ea pentru această inovație a școlii.

Neobosită activitate a pedagogului Octavian Vasiliu, care a experimentat aceste metode cu succes la Cluj, merită toată atenția noastră. Nici la această vârstă venerabilă institutorul Octavian Vasiliu nu a încetat să-și pună vârstă sa experiență în slujba propășirii școlii socialiste românești. Mărturie în acest sens este articolul „Comunități școlare de lucru și autoconducere” (Revista de pedagogie, nr. 11, noiembrie 1972). Articolul semnaleză carențele care mai persistă în activitatea școlii noastre, lansând totodată un cald apel la schimbarea de atitudine și de metode în educația tineretului nostru. Autorul lui scoate în evidență două principii: 1) bazele psihologice pe care se sprijină metoda practică de educare moral-cetățenească pe care o propune și 2) marele adevăr că această educație nu se poate realiza numai cu lecții și sfaturi teoretice, ci folosind intens metode practice pentru câștigarea deprinderilor și însușirilor morale.

Rețin atenția îndeosebi acele pașaje în care sint expuse programa și propunerile de înnoire a școlii, cu care orice pedagog devotat acestei instituții cred că este perfect de acord.

Prof. emerit
DUMITRU THEODOSIU

CANDIDAȚII LA PROFESIA DE PROFESOR

Trăim astăzi toți slujitorii învățămîntului în consonanță cu un mare imperativ: imperativul modernizării. Sub acest unghi, credem că a sosit ora reevaluării stringente a întregii pregătiri a studenților — viitorii profesori — și, îndeosebi, a pregătirii lor psiho-pedagogice. În acest scop, ne-am adresat forurilor unor instituții de învățămînt superior din București: Facultatea de limba și literatura română, Facultatea de limba și literatura engleză (a Institutului de limbi străine), Facultatea de fizică și Facultatea de matematică, pentru a puncta câteva din aspectele esențiale ale pregătirii viitoarelor cadre didactice.

Avind în vedere că la examenul de admitere în învățămîntul superior nu există o testare a vocației psiho-pedagogice a candidaților, redacția a vrut să afle ce măsuri prevede programa universitară pentru pregătirea în acest sens a studenților și, în subsidiar, dacă se consideră utilă o testare de acest fel la examenul de admitere. De asemenea, se știe că ponderea disciplinelor pedagogice în învățămîntul superior este de 5% la noi, față de 25% în alte țări. Putem considera satisfăcător acest raport? O ultimă problemă pusă în discuție se referă la modul cum se desfășoară în prezent practica pedagogică și cum se apreciază contribuția metodistului și a profesorului de la școala unde se desfășoară practica.

Conf. univ. dr. A. Hanță, prodecanul Facultății de limba și literatura română: „La admitere se pot testa deocamdată doar calitățile intelectuale. Intervin aici aprecieri subiective. În materie de pedagogie candidații sint tabula-rasa, deoarece nu studiază în liceu și nu dau examen la discipline pedagogice. În facultate, pedagogia are un spațiu suficient, trebuie însă găsită modalitatea diversificării practicii pedagogice, în sensul că ea n-ar trebui să se limiteze numai la lecții. Studenții trebuie să cunoască ansamblul obligațiilor unui profesor, întrecă existenta a școlii. Sint și discipline care interferează. Sociologia educației ar trebui să fie inclusă în cursul de pedagogie. Ponderea nu e satisfăcătoare, dar coroborându-se acțiunile, e de preferat să se perfecționeze cursurile, metodele existente, nu să se mărească orelle. De exemplu, cursul de metodică poate să fie ținut concomitent cu lecțiile de probă. Există și o altă mare defecțiune: practica pedagogică nu e îndrumată de cadre de specialitate. Facultatea are puține cadre de metodiști care să lucreze în școli”.

Prof. univ. dr. Dumitru Chițoran, decanul Facultății de limba și literatura engleză: „Sigur că ne-ar interesa să avem o imagine mai clară asupra candidaților, în afara examenului propriu-zis. De exemplu, ne-ar interesa să aflăm nu numai nivelul de cunoștințe pe care-l posedă candidații în momentul susținerii examenului (poate fi un ni-

vel avansat datorită unui număr foarte mare de ore în care s-au pregătit în prealabil), ci să avem o imagine mai clară a posibilităților de dezvoltare intelectuală a viitorilor profesori. Noi am făcut propuneri pentru tipuri de probe care să vizeze aceste aspecte. În ceea ce privește testele, ele trebuie să fie realizate de către cercetători. Noi am avut un simpozion științific pe această temă, în colaborare cu laboratorul de psiholingvistică al Universității. Institutul de științe pedagogice și Institutul de psihologie al Academiei. Psihologii, pedagogii ar trebui să ne prezinte o listă de parametri indicați pentru profesia de dascăl. Aș vedea utilă

Sondaj de opinii

introducerea unor probe sau cel puțin mijloace care să dea posibilitatea unei comisii să observe candidații; la fel, prezența unui psiholog sau pedagog în comisia de admitere, chiar ca simplu observator. Dar problema aptitudinilor nu trebuie privită static. E vorba de un dar în continuă dezvoltare. Poate fi dezvoltat sau poate rămâne latent.

Ponderea disciplinelor pedagogice ocupă o parte însemnată. Există un acord general că numărul de ore e satisfăcător. Discuțiile cu privire la anumite paralelisme care se creează sint totuși îndreptățite. Cursurile trebuie să fie mai bine diversificate, diferențiate. Pregătirea pedagogică din facultate nu pune suficient accent pe problema inițierii studenților în folosirea mijloacelor audio-vizuale. O parte din disciplinele teoretice pedagogice ar putea ceda loc activităților practice. Un curs de metodică trebuie să fie prin excelență un curs îndreptat spre viitor: un curs de tehnică și metodologia predării de mîine.

În schimb, numărul de ore afectat practicii (asistență și predare) nu e satisfăcător. În ultimul timp, s-au luat măsuri însemnate: contactul cu școlile este mult mai larg, nu numai cu liceele patronate, dar și cu școlile generale. Aici avem o propunere importantă. Noi împlinim dificultăți mari în trimiterea studenților în mediile muncitorești și rurale. La admitere se constată absența candidaților proveniți din aceste medii, tocmai acelea în care nu se prezintă absolvenții repartiți ai facultății. Pe cit e posibil, practica pedagogică ar fi util să se desfășoare în școli din aceste medii”.

Conf. univ. dr. Constantin Vrejolu, Facultatea de fizică: „O primă modalitate de testare la concursul de admitere sint întrebările care ies din sfera șablonului, dînd puțința candidaților să se afle în situații noi, solicitînd flexibilitatea și creativitatea gîndirii, orientarea pe cazuri concrete (în probleme experimentale). Planul în curs — la facultatea noastră — care n-a ajuns să se aplice, urmărește să asigure o pregătire separată, specială, din anul trei, cînd se face defalcarea pe două secții: cercetare-producție și secția pedagogică. Planul nu e încă definitivat pe aceste secții, avem numai un plan de principiu. Cei care sint în anul III vor fi integrați în acest sistem. Necesitatea, la care se răspunde astfel, e de a se ști ce vor deveni studenții cu un an sau doi înainte, prin selecție. Se simte, firește, nevoia de psihologi în elaborarea unor metode concrete de testare”.

Prof. univ. dr. doc. Vasile Mihu, Facultatea de fizică: „Acum, desființîndu-se Institutul pedagogic de trei ani, sarcina pregătirii viitorilor profesori revine facultății în întregime. De aceea, cred că secția didactică a facultății ar trebui să fie o secție didactică complet separată încă din anul I. Actualmente, abia în anul IV se separă: o secție didactică și mai multe secții — 7-8 —

de cercetare. Încercările de testare la admitere sint cu totul empirice”.

Prof. Gheorghe Părnăușă, metodist al Facultății de limba și literatura română „Seminarul pedagogic, reînființat prin Ordinul 793 din 1971 a fost bine conceput, dar nu poate acoperi toată aria obiectivelor urmărite. Sint grupe cu efective prea mari de studenți (27-28), cu două subgrupe de practică pedagogică (13-14). Aceasta stingherește fără discuție procesul de învățămînt. Grupa nu poate să realizeze sarcinile practice de predare numai prin 8 lecții de probă și una finală, la o clasă de 37 de elevi — exceptînd formele de educație în școală. Practica ținînd numai două semestre, la facultățile de dublu profil acest număr de ore se înjumătățește”.

Facultatea de limbă și literatura română a prevăzut trei semestre de practică pedagogică, în loc de două. Ca membru al biroului Seminarului pedagogic, mă gîndesc la micșorarea numărului de studenți pînă la 7-8 într-o grupă și asimilarea practicii productive cu cea pedagogică. Am obținut un semestru de asimilare, dar ar fi bine să se asimileze două. În primul semestru să se efectueze practica educativă, în care studenții să se familiarizeze cu munca de diriginte, munca cu pionierii, extrașcolară, cu munca directorului. Aceasta fără să mărim numărul de ore. Al doilea semestru să fie consacrat practicii de predare. Aici perioada de practică demonstrativă, de asistență (prevăzută la 40 de ore de către minister) s-ar putea reduce, și intenționăm s-o reducem, din toamnă. O altă propunere ar fi: cei ce se ocupă de îndrumarea studenților din partea facultății să aibă munca normată. De altfel, și profesorii din școli sint remunerați aproape simbolic. Bineînțeles că în planul nostru de învățămînt e nevoie de un curs de psihologie, pe lîngă cel de pedagogie și cel de sociologia educației, și așa destul de restrîns (o oră pe săptămînă, la pedagogie și 13-14 ore, adică 7 lecții, fără examen, fără colocviu, fără seminar, la sociologia educației). Pregătirea studenților nu e testată la admitere și nu se ține seama de ea nici la repartiție.

Un corectiv al practicii ar fi acesta: ca ea să se desfășoare și în școli generale, nu numai în licee”.

Conf. univ. dr. Radu Nicolae, prodecanul Facultății de matematică: „Planul de învățămînt nou introdus prevede existența separată a secției pedagogice încă din anul I, iar practica pedagogică să se mărească la trei semestre (în două semestre nu se poate realiza o pregătire, numai în anul III). Am prevăzut în programă mai multe cursuri de fundamentele matematicii, un curs de matematică pedagogică: „Metode moderne în matematica elementară”. Așa cum am făcut anul trecut și acum doi ani, mai mulți profesori din facultate vor preda, pe rînd, metodică. Numărul de ore de asistență a fost redus. O deficiență în forma de organizare de acum este aceea că e greu să se întocmească de către studenți fișa psiho-pedagogică a elevilor. În sfîrșit, am preconizat ca practica să se facă la diverse tipuri de școli, nu numai la licee teoretice, și sub îndrumarea unor profesori de cel puțin gradul II”.

Rezultă cel puțin trei mari acțiuni care trebuie să stea în atenția perfecționării pregătirii viitorilor profesori, și anume: necesitatea detectării, respectiv stimulării vocației pedagogice a studenților prin teste, cursuri adecvate, apropiate de practica instruirii și educației, în acord cu ultimele descoperiri și evitînd paralelismele încă existente; perfecționarea cadrelor de la catedrele de metodică prin selecționarea lor din rîndul profesorilor de înaltă pregătire în specialitate respectivă; în sfîrșit, mărirea eficienței practicii pedagogice prin racordarea ei la pulsul real al școlii de azi, cu toate aspectele de multilateralitate ale cîmpului educațional.

Consemnare de
DOINA VOICULESCU

În bibliotecă

Ce e nou in energetica

Marile orașe nord-americane ale anului 2000 vor fi alimentate cu electricitate transportată cu ajutorul cablurilor criogenice funcționând la temperaturi apropiate de zero absolut (minus 273 grade Celsius) care, la o lungime egală vor costa de trei până la patru ori mai scump decât o autostradă și care vor putea transporta toată energia necesară unui oraș ca New Yorkul printr-o simplă tranșee de circa un metru lățime? Din ce în ce mai des companiile de electricitate au în vedere de pe acum această ipoteză acordându-i o mare atenție întrucât America de Nord își va multiplica de șase ori consumul de energie electrică în viitorii 25 de ani.

Considerând, pe de o parte, prețul ridicat al terenurilor urbane și, pe de altă parte, faptul că o milă terestră (1609 metri) de linie aeriană care transportă energia electrică necesită un acru de teren (circa 4000 m²), rezultă că devine evident prohibitiv de a dori multiplicarea cu șase a numărului liniilor de transport existente, sau de a le înlocui cu linii care au o capacitate de șase ori superioară. Se caută deci soluții pentru rezolvarea problemei transportului energiei electrice în condițiile cele mai economice. O soluție ar fi creșterea*) enormă a tensiunii (voltajul) noilor linii pentru a transporta mai multă energie fără a provoca încălzirea excesivă a conductorilor.

În aceste condiții, se poate întrevedea interesul pe care îl prezintă disponerea de cabluri subterane care ar putea fi plasate în tranșee deja existente. În aceste condiții, au fost multiplicat eforturile în ultimul timp pentru a se putea crește capacitatea liniilor subterane care ar putea fi implantate în interiorul culoarelor pe care marile companii de electricitate le posedă deja. Marea problemă este că aceste cabluri subterane de înaltă ten-

siune au pierderi foarte ridicate; lungimea lor este practic limitată la circa 35 km., terenul devenind incapabil de a evacua căldura care se degajă. Soluția ar putea apărea în două ipoteze: pe de o parte să fie evacuată căldura pentru a transporta mai multă energie fără a provoca stricăciuni conductorului, iar pe de altă parte, să se încerce limitarea pierderilor pentru a reduce direct căldura degajată. Noile cuceriri ale tehnicii permit astăzi folosirea curentului continuu, ceea ce limitează pierderile în căldură. Totuși costul suplimentar al instalațiilor de transformare, la fiecare capăt al liniei, face această idee prohibitivă pe distanțe scurte. Cu echipamentul tradițional este, de asemenea, dificil de a realiza tensiuni foarte înalte.

Într-o altă optică, s-a folosit deja circulația uleiului pentru a răci cablul dar această tehnică a ajuns la capătul posibilităților sale. Se scontează de asemenea folosirea gazului comprimat, de exemplu hexafluorura de sulf, în același scop. Acest gaz este un excelent izolant, ceea ce îl face deosebit de atrăgător. Din păcate, această tehnică ar fi deosebit de costisitoare, circa 2 milioane de dolari per milă pentru o putere de 2.000 megawați și ar necesita construirea de tranșee speciale. Tehnologia necesară este totuși pusă la punct.

Criogenia oferă posibilități incomparabile pe baza tehnicilor deja existente. Studiile arată că liniile criogenice sînt cu atât mai rentabile cu cât capacitatea lor este mai mare. Proiectele studiate pînă în prezent se referă la puteri adesea superioare cifrei de 10.000 megawați, ceea ce reprezintă consumul de astăzi al New Yorkului.

Cablurile „criorezistente“ sînt conductori care au o rezistență foarte slabă la temperaturi foarte

joase, ceea ce micșorează enorm încălzirea cablului. Se limitează termenul de conductor „criogenici“ la aceia care operează la temperaturi foarte joase, unde unele materiale au o rezistență electrică nulă. În aceste condiții, devine posibil transportul de cantități enorme de energie chiar și la o tensiune comparabilă celei care există în casele de locuit. Progresele recente în tehnica izolării conduc la neglijarea schimbului de temperatură cu exteriorul: o persoană ar putea atinge învelișul exterior fără a-și putea da seama de diferența de temperatură.

Totuși apar probleme foarte mari. Costul unor astfel de conductori va fi foarte ridicat și vor trebui construite instalații de răcire deosebit de fiabile**) și eficiente. Mașinile termice actuale sînt puțin eficiente. Cu cât temperatura este mai coborâtă, cu atât randamentul lor este mai mic. Astfel pentru a evacua un watt de căldură la temperatura heliului lichid (minus 269 grade centigrade) legea lui Carnot prevăd că trebuie să fie furnizate cel puțin 70 wați de energie mașinii frigorifice. În practică, frigiderele existente sînt departe de a se apropia de această limită teoretică: cele mai bune solicită circa 300 de wați pentru a evacua un watt de căldură la 4 grade Kelvin (-269° C).

O a doua dificultate a fost treptat depășită în cursul ultimilor ani: conductorii actuali nu sînt cu adevărat supraconductori decât în curent continuu. În curent alternativ, se produc fenomene „parazite“ care provoacă pierderi de energie în conductor. Pentru energiile foarte înalte, liniile criogenice în curent continuu apar deci cele mai interesante. Liniile în curent alternativ le secondează de aproape întrucît pierderile mai mari sînt compensate de economia transformatorilor. Cablurile criorezistente care funcționează la temperaturi puțin mai ridicate suscită astfel un interes deosebit întrucît este mult mai ușor să se evacueze căldura produsă de slaba rezistență a conductorului.

La prima vedere, nu există o adevărată linie criogenică experimentală care ar permite efectuarea de studii de fiabilitate: o astfel de linie cere investiții enorme, fără a aminti de energia necesară funcționării sale. Totuși se caută începerea studiilor experimentale în țările unde energia electrică este ieftină și disponibilă unor astfel de experimente costisitoare datorită condițiilor naturale, de exemplu Canada. Experții ai unor mari companii americane au arătat că mai există suficiente probleme care vor trebui rezolvate. Astfel, construirea de frigidere mai eficiente și de centrale la extremitatea liniilor criogenice. Vor fi necesare instalații capabile de a manipula energii deosebit de mari și care să permită trecerea progresivă de la temperatura criogenică la temperatura ambiantă. Vor putea fi folosiți conductori foarte mici din cauza absenței rezistenței electrice, ca și în cazul electro-magneților criogenici de mare putere.

*)Cea mai mare linie de transport a energiei electrice se află în Canada: 735.000 volți (735Kv). În prezent se studiază posibilitatea construirii liniilor de 1200 și 1500 Kv, care ridică probleme tehnologice considerabile în realizarea practică.

**) Probabilitatea de funcționare a unui aparat la parametri nominali în condiții normale de exploatare, fără reparații, un interval dat.

PETRE T. FRANGOPOL

Stația de transformare a curentului de la Fabrica de pîșe radio din Curtea de Argeș

La Craiova a avut loc etapa republicană a concursurilor școlare de fizică și chimie; aproape 500 de elevi s-au întrecut în această amplă competiție științifică. Savanții de mâine au de unde să crească • Un simpozion privind modernizarea predării limbii și literaturii române s-a ținut la Mizil — Prahova. Profesori de specialitate au ținut comunicări și au făcut un valoros schimb de experiență; cu argumente din propriile școli • Eleva Gabriela Năpruiu, de 7 ani, din comuna Mateești, județul Vilcea, este în clasa a IV-a. Un copil excepțional care, pentru a putea realiza această performanță, a primit dispensă de vîrstă. Bine că au primit-o, că nu s-a incurcat prin vreun hățuș birocratic. S-ar fi putut întâmpla • La Broșteni (Suceava) elevii și cadrele didactice au amenajat o seră în care țin orele de științe naturale. Totodată, sera școlii furnizează răsaduri pentru cetățenii din comună. Bineînțeles, nu gratis • „Folclor din Teleorman“ este titlul unei culegeri editate de Inspectoratul școlar al județului Teleorman. Volumul cuprinde cele mai valoroase producții populare (doine, balade, cîntece satirice etc.) culese de elevi, membri ai cercurilor de specialitate de pe cuprinsul județului • O expoziție-concurs la Școala generală din Iluc — județul Timiș, intitulată „Mîndru-i portul românesc“; îl, fote, pieptare, țări din diferite regiuni ale țării, lucrate de elevi. Costumele sînt liliputane. Dar micii lor executori dau dovadă de un suflet mare.

• În cadrul cabinetului de științe sociale de la Școala generală din comuna Belești (Iași) a avut loc un simpozion consacrat împlinirii a 125 de ani de la revoluția din 1848. Cadre didactice din localitate și din satul Ulmi, aparținător comunei, au vorbit despre marile evenimente istorice, au evocat figurile revoluționarilor, reformele înfăptuite ulterior sub domnia lui Al. I. Cuza. Simpozionul a avut un pronunțat caracter educativ pentru elevii participanți • În dorința de a stimula mișcarea sportivă din școli, Inspectoratul școlar al județului Maramureș, în colaborare cu Consiliul județean pentru educație fizică și sport, a organizat o consfătuire cu profesorii de specialitate. S-au făcut propuneri interesante privind distincțiile care să fie acordate elevilor și profesorilor performeri, echipamentul sportiv cu care să fie dotate școlile, numărul orelor etc. După o asemenea acțiune mai rămîne un singur lucru: să vedem campionii; ceea ce, desigur, e puțin mai greu • Comisia metodică de limba română de la Școala generală nr. 1 din orașul Jibou a organizat, începînd încă din trimestrul I al actualului an școlar, predarea unor lecții la clasele I—IV de către profesorii de specialitate. Scopul: obișnuirea treptată a elevilor cu mai mulți profesori și, evident, însușirea cit mai corectă a limbii. Experimentul, din cîte sîntem informați, a dat rezultate • 300 de elevi din școlile generale și liceele clujene au luat startul la un concurs de orientare turistică. Concursul a fost o reușită; semn că organizatorii s-au orientat bine. În alte centre de ce se orientează atît de puțin? • În zona Ineu—Mocrea (Arad) s-a deschis un șantier al muncii patriotice, unde elevii Liceului de cultură generală și Școlii profesionale speciale din Ineu curăț și sapă șanțurile pentru scurgerea apei. După vacanță, în cadrul „Săptămîinii primăverii“, s-a început săditul florilor. Să se simtă că e primăvară! • Elevii școlilor din orașul Nădlac au luat sub patronajul lor parcul din mijlocul orașului, denumindu-l „Parcul pionierilor și al uteciștilor“. Parcul este împărțit în parcele, pe clase. Între parcele (și clase) există o întrecere. Care va fi mai frumoasă? • În comuna Beriu (Hunedoara) pe lângă școala generală se construiesc un internat și o sală de sport. Obiectivele se vor da în folosință odată cu deschiderea noului an școlar. Bineînțeles, dacă termenul de pe hîrtie va coincide cu cel din realitate. Căci s-au mai văzut cazuri... și inverse • Cadrele didactice și alți intelectuali din localitățile Zdrăpți și Crișcior (Hunedoara) au „judecat“ de curînd procesul literar al „Marelui singuratic“ de Marin Preda. Procesul, în nici un caz, nu s-a desfășurat în singurătate, ci în fața unei numeroase asistențe.

Școala și producția

Locul orelor de laborator în cultivarea deprinderilor de muncă practică

Destinate ca, în cadrul învățămîntului fizicii, să fundamenteze legătura dintre teorie și practică, să formeze și să dezvolte la elevi sistemul cunoștințelor, obișnuințelor, deprinderilor și priceperilor necesare lucrătorului din producția modernă de bunuri materiale, **orele de laborator s-au dovedit a fi bogate în posibilități de situare a elevilor în condițiile variate și interesante ale muncii în uzină.** Activitatea de laborator dă elevului posibilitatea să cunoască direct materialele, uneltele, aparatele, mașinile și chiar instalațiile cele mai moderne, să lucreze cu ele și, în acest fel, să realizeze o întreagă gamă de operații: de la simpla observare și pînă la executarea, folosirea sau studierea unor montaje, operații în care contribuția personală a elevului poate urca de la treapta modestă a respectării unor indicații verbale sau scrise pînă la conceperea în variante originale a unor elemente tehnice ale aparatului pe care o minulește.

De exemplu, pentru lecția în care se predau cunoștințele despre bateria electrică de buzunar, li s-a cerut elevilor (din timp) să aducă la școală cît mai multe baterii care nu mai funcționează. La lecție li s-au distribuit cîte două baterii uzate, la fiecare bancă, voltmetrele existente în școală etc. Profesorul a procurat două seringi în stare de funcționare și o soluție de tipirig. La momentul potrivit, li s-a cerut elevilor să desfacă una din baterii și să separe cu grijă părțile ei componente pînă la ultima fărîmă de material, urmărind totodată alcătuirea bateriei. La cea de-a doua baterie, elevii au perforat dopul de smoală al fiecărui element și au conectat bateria la voltmetru. Acul acestuia stătea la zero. Au injectat apoi soluția de clorură de amoniu urmărind deviația acelor voltmetrelor, care se mișcau acum ascendent, pe măsură ce lichidul pătrundea în pasta cu electrolit. La sfîrșitul lecției au fost comunicate rezultatele obținute: s-au realizat zinc și pirluzită pentru experiențe de chimie, cărbuni de retortă pentru experiențe și s-au recondiționat zece baterii electrice care au fost date elevilor care aveau lanterne de buzunar. Clasică lecție de lucrări de laborator în care elevul găsea pe masa de lucru toate materialele și tot utilajul necesar și instrucțiunile în care li se spunea amănunțit ce să facă și cum să facă și ce să constate, așa cum știe orice absolvent de liceu, capătă rezonanțe educative și formative, dacă începe cu un anunț al profesorului care spune elevilor că după terminarea liceului ei vor munci în producție și că lecția îi pune în situația muncitorului care a primit o uneltă, o mașină sau un material de lucru, nou pentru el, cu care trebuie să lucreze. După o asemenea comunicare s-a constatat o creștere vizibilă a interesului elevilor pentru studiul utilajelor și materialelor și un

ritm de lucru mult mai viu, datorat atît creșterii dorinței unora de a deveni muncitori, cît și curiozității lor de a se găsi în situații identice celor ce produc bunurile materiale.

Interesul elevilor a cunoscut un adevărat salt la o clasă unde la fiecare masă de lucru din laborator li s-a dat spre studiu, montare și experimentare, aparate fabricate de I.M.D. cu instrucțiunile scrise trimise de fabrică, fără alte indicații din partea profesorului. La trei grupe în care se aflau cei mai buni „tehnicieni” ai clasei, au fost date aparatele încă nedespachetate. Lucrările de laborator în care elevilor nu li se mai dau instrucțiunile de lucru — toate informațiile necesare putînd fi obținute din manual — nu sînt atît de dificile cum s-ar părea. Tema se comunică din timp sub forma unei probleme de tipul următor: „Se dă o planșetă de carton, lame groase de sticlă, ace cu gămălie, linie și raportor. Determinați indicele de refracție al sticlei din care sînt făcute lamele”.

Asemenea lucrări constituie — așa cum a arătat experiența activității cu elevii în laborator — o fază obligatorie de trecere spre situațiile în care utilajul sau materialele necesare lucrării de laborator prezintă defecțiuni sau lipsuri nu prea

greu de depistat și a căror remediere poate fi făcută de către elevi, fără un consum prea mare de timp. Elevii pot fi puși și în situația în care piesa sau materialul care le lipsește îi împiedică să efectueze lucrarea (de exemplu: lipsa riglei gradate la lucrarea de determinare a accelerației gravitaționale cu ajutorul pendulului bifilar), cît și în situația în care lucrarea se poate efectua, dar incomplet (de exemplu: la determinarea constantei de elasticitate a pendulului elastic le dăm un singur corp cu masa cunoscută în loc de 2—3 corpuri).

Prin alegerea unor teme potrivite, profesorul poate determina elevul să treacă de la formarea sau dezvoltarea unor deprinderi și priceperi de minuire a materialelor și utilajelor, la procese de muncă în care să aplice sistematic cunoștințele lui științifice. Toate aceste forme de lucrări nu determină însă în suficientă măsură pe toți elevii să se pregătească temeinic pentru ora de laborator și nu dau posibilitatea profesorului să efectueze un control frontal, esențial pentru asigurarea unei eficiențe ridicate a activității. În încercările de soluționare a acestei probleme — de metodică și educație în același timp — am folosit și procedeul următor: elevi-

lor li s-au comunicat temele lucrărilor din timp, dar la venirea în laborator au găsit mesele goale și li s-a cerut să indice utilajele și materialele de care au nevoie. În timp ce laborantul, ajutat de elevi-membri ai cercului de fizică experimentală (căci aceștia sînt cei mai familiarizați cu laboratorul), aduce cele necesare, profesorul cere elevilor să justifice necesitatea celor solicitate și apreciază răspunsurile lor, făcînd corectările sau înlocuirile impuse de situație. **Elevii sînt acum în cazul muncitorului care, primind bonul de lucru, merge la magazie să-și ia cele necesare îndeplinirii sarcinii de producție ce i-a fost dată.**

O formă de activitate de laborator și mai dificilă este aceea în care elevii își procură cele necesare utilizînd piese și materiale uzate, deșeuri etc., de acasă, de la cunoscuți, sau din mica magazie de materiale, scoase din inventar, a laboratorului, (magazie care nu trebuie să lipsească din nici o unitate școlară). Tema dată poate fi cît se poate de simplă, de ex.: „Demonstrarea, cu mijloace mecanice, a legii a III-a a dinamicii”.

Elevul, sau grupa de elevi (de obicei 2 sau 3), trebuie să studieze atent manualul și să conceapă un montaj experimental pe care-l prezintă, sub formă de propunere profesorului, care-l avizează. Urmează căutarea materialelor necesare și întocmirea unei schițe a montajului, din care să rezulte modul de folosire a acestor materiale. În acest stadiu de pregătire, lucrarea este supusă discuției în colectiv, neapărat în prezența profesorului.

Prof. T. LUNGU
Liceul „Alex. Sahla”, Oltenița.

Alături de ferma satului, microferma elevilor

Zilele trecute m-am abătut prin locurile unde funcționează ca director de școală un om pe care l-am cunoscut mai demult. Aflasem atunci despre interesul lui deosebit pentru problemele complexe pe care le ridică timpul nostru în fața școlii și a slujitorilor ei. E un pedagog de vocație, se bucură de prestigiu în rîndul elevilor, în rîndul părinților acestora.

Cînd l-am cunoscut (aceasta s-a petrecut în urmă cu peste trei ani), mi-a vorbit pe larg despre însemnătatea legării învățămîntului de viață, despre consecințele pe care le implică o asemenea acțiune în munca de formare a oamenilor.

— Și la noi, îmi spune el, după terminarea școlii generale pleacă la oraș mai mult de jumătate dintre elevi pentru a se califica. Acesta-i un lucru firesc, nu-i așa? Dar mai rămîn acasă destui tineri. Ce fac aceștia, ce știu să facă? Nu prea mare lucru. *Satul are însă nevoie de oameni pricepuți și destoinici.* Ca să avem așa ceva, trebuie să-i formăm pe elevii în spiritul muncii, să le deschidem drumul către diverse meserii din mediul rural. Aceasta cred eu că e principala menire a unei școli sătenești.

Și iată-mă din nou la Vultur, în județul Vrancea, comuna unde profesează directorul Călin Ionel. Reluăm discuția din punctul de unde am lăsat-o acum trei ani. Vorbim adică despre legătura dintre școală

și viață, dintre școală și producție. Îmi înfățișează greutatea pe care le-a avut de întîmpinat, precum și realizările școlii din perioada de după despărțirea noastră. Una dintre aceste realizări este microcooperativa școlii.

— N-am organizat-o de mult timp, îmi spune. Ne aflăm încă la început de drum, dar am acumulat deja o anumită experiență. Ne-au preocupat formele prin care să putem asigura un caracter cît mai științific muncii, adoptînd cîteva instrumente de lucru folosite în organizarea cooperativei agricole. Împreună cu elevii am elaborat planul de producție. Am introdus fișe experimentale de organizare științifică a muncii. Am fixat responsabilități precise, atît pentru elevi cît și pentru profesori. Acestea se referă la utilizarea caietului de practică al elevului, evidența strictă a activității, la repartizarea echitabilă a lucrărilor, la munca în echipe și brigăzi.

O asemenea organizare riguroasă a activității tehnico-productive la microcooperativa școlii nu poate să nu ducă la rezultate pozitive. Pe o suprafață de numai un hectar, cultivat cu sfeclă de zahăr, s-au obținut peste 40 000 kg și aceasta în condiții de calamitate parțială.

— Dar cel mai important rezultat pe care l-am obținut, îmi spune directorul, aparține educației. Elevii s-au obișnuit cu felul de a munci în

cooperativa agricolă, cu spiritul de răspundere. Întrecerea în muncă a creat un teren fertil de dezvoltare pentru aceste deprinderi. S-a produs un fel de transfer dublu de cunoștințe de la și către munca practico-productivă și disciplinele predate la școală.

Microcooperativa școlii din Vultur a realizat o frumoasă producție la legume: 24 000 kg roșii și 34 000 kg varză la hectar. Valorificarea acestor produse s-a făcut de către elevi, prin delegații pe care i-au ales în adunarea generală.

În timpul activității practice, conducerea microcooperativei (formată numai din elevi) a urmărit executarea lucrărilor la timp și de calitate. S-a lucrat în acord global, elevii înțelegînd principiile acestuia. Acest mod de a lucra, considerat la început un joc, a dezvoltat la elevi simțul de organizare, discernămint, de prietenie, le-a dat încredere în forțele proprii. Experiența lor se cere îmbogățită. E necesar ca și conducerea cooperativei agricole Vultur să acorde mai multă atenție acestor activități ale școlarilor. Anul trecut s-a hotărît foarte greu să le acorde terenul necesar și după lungi tergiversări a repartizat școlii un teren aflat într-o zonă predispusă inundațiilor. Sperăm că acest lucru nu se va mai întîmpla și în acest an.

GH. STOICA

INTERFERENȚE EDUCATIVE

INTERNATUL ȘCOLAR

— Educația în și pentru colectiv —

Internatul școlar contribuie la desăvârșirea operei de educare și instruire a elevilor, oferind un mediu propice pentru o gamă largă de preocupări mai puțin obișnuite în practica muncii școlare și în viața de familie.

Poate cea mai importantă dintre contribuțiile internatului la opera educativă este faptul că aici se pot organiza cel mai bine influențele privind respectul față de colectiv și de cerințele lui, spiritul de intrajutorare și în general, relațiile de muncă și de viață colectivă. Mai mult decât familia, internatul oferă posibilitatea pregătirii tinărului pentru viața în societatea modernă, în care se pune un deosebit accent pe spiritul de inițiativă și organizatoric, pe puterea de autoconducere și conducere, cu tot ceea ce presupun ele. Colectivul larg de elevi interni, care învață, se recrează și se odihnesc împreună, devine astfel, un cimp inepuizabil de acțiune educativă.

Principalul instrument de care ne servim în desfășurarea acestei largi acțiuni de educare — așa zice, în și pentru colectiv — este însuși colectivul de elevi, a cărui influență este cu atât mai puternică cu cât este mai încheșat. Pentru aceasta, am „început” prin a cointeresa pe fiecare elev la viața de internat, făcându-l, într-un fel, partaș și responsabil pentru fondul și felul de desfășurare ale ei. În consecință, ne-am preocupat de stabilirea unor responsabilități precise pentru fiecare copil în rezolvarea problemelor comune impuse de viața din internat. Experiența ne-a demonstrat că aceasta sporște capacitatea de înțelegere și respectare a regulilor de conduită, dezvoltă respectul față de munca altuia, față de necesitățile colective. Totodată, în acest an ne-am propus să perfecționăm sistemul de organizare al colectivului elevilor interni, prin introducerea sistemului de autoconducere, antrenând într-o mare măsură participarea elevilor la conducerea vieții de colectiv din internat. Și, deși sîntem în fază de experiment în ce privește organizarea autoconducerii, pot spune că aceasta s-a resimțit în sensul cel mai pozitiv asupra conduitei și atitudinii elevilor față de problemele internatului, ale vieții și muncii întregului colectiv. Pot spune chiar că elevii din comitetul internatului și din brigada de control (de altfel, cei mai buni uteciști) au dobîndit o anumită maturitate în abordarea problemelor colectivului și ale membrilor săi.

Pentru un schimb de experiență cu alți colegi care dau o atenție sporită problemelor educației în colectivul de internat, ale autoconducerii, menționez că, în principal, comitetul nostru de internat are următoarele atribuții: urmărește situația la învățătură a elevilor interni prin discuții cu diriginții, pedagogii și responsabilii de meditații (care, în cele mai multe cazuri, sînt și responsabili de clasă la orele de curs); verifică modul de utilizare a timpului afectat meditațiilor și păstrarea dis-

ciplinei; discută cazurile elevilor rămași în urmă la învățătură și propune măsurile de ajutorare a lor; urmărește, comparativ, situația la învățătură și disciplină pe clase și o materializează periodic prin grafice. Totodată, răspunde de buna organizare și desfășurare a tuturor activităților care au loc la clubul internatului; întocmește programul activităților cultural-educative, în urma consultării colectivului, și îl supune spre aprobare conducerii internatului, organizează și mobilizează colectivul în vederea vizionării spectacolelor în afara școlii; urmărește ordinea și disciplina pe timpul acestei activități.

Pe linia acțiunilor sanitare și gospodărești, comitetul de internat urmărește modul de desfășurare a programului zilnic (înviorarea, igiena personală și colectivă, ordinea și curățenia în dormitoare, în sălile de clasă și meditație, întreținerea mobilierului și a bunurilor din dotare, precum și a obiectelor personale); organizează serviciul pe internat, la dormitoare și cantină; inițiază acțiuni pe linia autogospodăririi și autototării, urmărește modul în care se desfășoară autoservirea la cantină. Mobilizează colectivul de elevi la acțiuni cu caracter patriotic, la acțiunile de infrumusețare a dormitoarelor, a sălii de meditații, de masă etc.

În realizarea atribuțiilor sale, comitetul de internat nu acționează singur. De altfel, i-ar fi imposibil să cuprindă această imensă listă de probleme și sarcini care trebuie rezolvate fără să se ajute de alți elevi, cum ar fi responsabilii de clasă, de meditații, echipele nepermanente, create ad-hoc, în vederea organizării și desfășurării unor acțiuni. În felul acesta, majoritatea elevilor sînt în situația de a contribui la organizarea și mobilizarea colectivului și, după caz, de a se supune voinței lui.

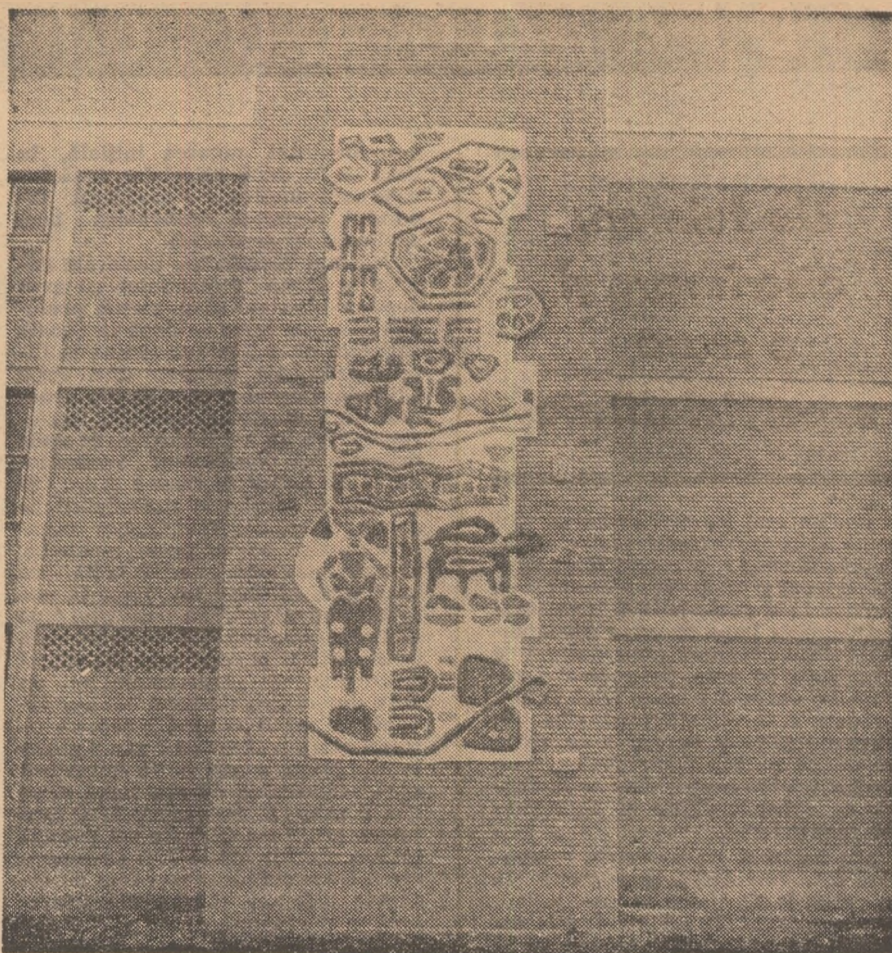
Întreaga activitate a comitetului de internat, a responsabililor de clasă și meditații, a echipelor nepermanente și a tuturor elevilor care au sarcini și atribuții este controlată de brigada de control, care efectuează controale săptămînale sau atunci cînd este necesar și informează conducerea asupra problemelor constatate.

Am căutat să imprimăm activității din internat — prin modul său de organizare — un caracter democratic, membrii comitetului și ai brigăzii de control fiind aleși și avînd obligația de a informa periodic adunarea generală asupra activității pe care o desfășoară. Totodată, prin organizarea acelor echipe nepermanente despre care am vorbit, fiecare are posibilitatea să-și asume responsabilități, aceasta contribuind la dezvoltarea relațiilor interpersonale dintre elevi și la creșterea simțului lor de răspundere.

Este limpede însă că autoconducerea colectivului nu exclude — ba dimpotrivă, presupune — supravegherea, îndrumarea și controlul permanent din partea educatorilor. Dreptul colectivului de elevi la autoconducere — ca mijloc eficient de educare în și pentru colectiv — nu scutește cadrele didactice de a organiza și îndruma activitatea educativă cu competență și spirit de răspundere. Dar supravegherea aceasta trebuie să fie plină de tact și elasticitate pedagogică, astfel încît elevii — deși determinați să acționeze într-un sens sau altul — să aibă totuși impresia că o fac cu forțele și capacitățile lor, că acțiunile sînt pornite din inițiativa exclusivă a membrilor colectivului.

Fără îndoială, problema educării în și pentru colectiv, în cadrul larg al internatului, ca de altfel întreaga muncă ce se desfășoară aici, are numeroase aspecte. În diferite internate s-a dobîndit o experiență valoroasă, care își cere dreptul la o valorificare corespunzătoare. Organizarea unor schimburi de experiență, deocamdată cel puțin în cadrul publicațiilor de specialitate, ar fi, după părerea noastră, oportună, cu atât mai mult cu cît munca în internatul școlar nu și-a dobîndit încă pe deplin prerogativele unui obiect de cercetare științifică.

FELICIA CIȘMIGIU
director adjuncț, Liceul „Zoia Kosmodemianskaia”.
București

„Compoziție pe motive de folclor” — Fațada Grupului școlar poligrafic „Dimitrie Marinescu” din Capitală

Aer mereu curat în sălile de clasă!

Capacitatea de lucru, starea generală a organismului elevilor depind în bună măsură de compoziția chimică, de proprietățile fizice, de încălzirea microbiană și de pulberi a aerului din clasă; el este de bună calitate numai în măsura în care este cât mai asemănător cu aerul din exterior. Or, prin șederea școlărilor în clasă, prin respirația, activitatea și mișcarea lor, aerul se viciază, își modifică proprietățile fizice și chimice, se încălzește cu pulberi și microbi.

Într-o clasă aglomerată și insuficient ventilată, crește cantitatea de bioxid de carbon datorită eliminării lui prin respirație; în paralel, se modifică și proprietățile fizice ale aerului, datorită eliminării de căldură și de vapori de apă de către organism. Temperatura aerului crește astfel, depășind zona de confort, care se situează între 19—21 grade C; umiditatea se mărește, ieșind din limitele admise: 40—60 la sută. Dacă și umiditatea și temperatura sînt crescute, apar la elevi tulburări de termoreglare: se reduce pierderea de căldură a organismului, care se supraîncălzește, stare ce favorizează apariția bolilor prin răceală, scăderea capacității de lucru, oboseala și somnolența.

De asemenea, aerul rece și umed exercită o acțiune deosebit de nefavorabilă asupra organismului, determinînd producerea afecțiunilor respiratorii acute, mai ales dacă este prezentă și o mișcare prea mare a aerului în încăpere, ce depășește viteza de 0,1—0,3 m pe secundă. Admisibilă în condiții de temperatură și umiditate confortabile.

Chiar în timpul unei activități obișnuite, în cazul unei aglomerări mari a sălii de clasă și a lipsei ventilației, aerul încăperii se încălzește cu praf și microorganisme. Praful este adus pe îmbrăcăminte, încălțăminte, manuale și rechizite; el poate intra din exterior sau din încăperile vecine; se poate produce prin ștergerea tablei cu cîrpa sau buretele uscat: 1 cm³ de aer conține mii și zeci de mii de particule de praf, pe care-l ridică elevii prin mișcarea lor. Aceste particule produc iritații ale căilor respiratorii superioare și ale ochilor (conjunctivite). În plus, pra-

ful vehiculează microbi care sînt eliminați prin vorbire, tuse, strănut de către elevii bolnavi și sînt apoi inspirați de cei sănătoși.

Menținerea aerului curat și a confortului termic în clasă reprezintă o sarcină de mare importanță. Aceasta se realizează prin deschiderea permanentă a oberlichiturilor sau a ferestrelor mai departe de bănci, pe toată durata programului. În funcție de diferența de temperatură dintre exterior și interior, numărul ferestrelor deschise va fi variabil reducîndu-se atunci cînd afară este vînt puternic sau ger mare.

Aerisirea aceasta nu este totuși suficientă pentru asigurarea în permanență a unui aer de bună calitate în încăperea de clasă. Trebuie asigurat și un schimb complet de aer, prin deschiderea largă a tuturor ferestrelor în timpul recreațiilor, în absența elevilor, care trebuie să iasă în curte sau în sălile de recreație, la aer curat.

Menținerea curățeniei în școală și în clasă contribuie, de asemenea, la asigurarea unui regim sănătos de aer în fiecare încăpere. În acest sens, trebuie acordată o deosebită atenție folosirii sistematice și corecte a grătarelor-ștergătoarelor pentru încălțăminte de la intrarea în școală, în tot cursul anului, în special pe timp de ploaie și iarnă. Copiii să fie obișnuiți cu aruncarea hirtii și a resturilor de mîncare numai în coșuri (care e bine să fie plasate la îndemînă), atît în clasă, pe coridor, cît și pe terenul școlii. Joaca și fuga să fie permise numai în curte, nu pe coridoare sau în clasă.

Întreținerea curățeniei este indicat să se efectueze cu mijloace umede în tot localul școlii, dacă nu se folosesc aspiratoarele de praf. Pentru ștergerea tablei să se utilizeze buretele umed, periodic curățat, pentru a se evita împrăștierea în aer a prafului de cretă. Zilnic mobilierul clasei — bănci, dulapuri, tablă — trebuie șters de praf și păstrat în condiții de maximă curățenie.

Dr. IRINA CHIRIAC
Institutul de igienă și sănătate publică
București

Un telefon, o scrisoare și o crasă superficialitate

Redăm mai jos scrisoarea de răspuns a Inspectoratului școlar al județului Suceava, adresată Ministerului Educației și Învățământului, cu privire la o contestație a învățătoarei Olimpia Popa în urma concursului pentru ocuparea unor posturi de învățători în oraș. Scrisoarea o redăm în extenso pentru felul insolit în care e formulată (mai ales în partea finală) și pentru a se vedea ce dureri de cap poate declanșa un singur telefon atunci când se lucrează cu superficialitate și fără simț de răspundere:

„În legătură cu aspectele semnificate prin scrisoarea înregistrată la nr 15457/P. 73, ținem să încredințăm conducerea M.E.I. că s-a lucrat corect și cu deplină responsabilitate la concursul din 11 martie a.c. și că, practic, nu s-au săvârșit „miracole” cum apreciază petiționara, obișnuită să privească cu neîncredere activitatea inspectoratului școlar.

Cei trei profesori de limba și literatura română au corectat și apreciat lucrările învățătorilor luând în calcul ambele subiecte propuse spre tratare, după care, în dimineața zi-

lei de 12 martie a.c. inspectoratul școlar (respectiv, inspectorul șef, în calitate de președinte al comisiei de examinare) a afișat rezultatul examenului, la învățători fiind declarată admisă numai Popa Olimpia.

La 2-3 ore după afișarea rezultatelor inițiale, între orele 13-14, s-a primit indicația telefonică a M.E.I. de a se recorecta lucrările la limba română, de data aceasta luându-se în calcul numai subiectul de limbă (gramatică). În aceeași zi, luni 12 martie, orele 17, profesorii din comisie au fost convocați și puși să recorecteze lucrările în baza noilor indicații primite. În această nouă situație au fost declarate admise încă două învățătoare care au obținut punctaj mai mare decât tov. Popa. Menționăm că și lucrarea tovarășei Popa a fost revăzută, dar

s-a menținut notarea inițială, în timp ce în cazul celorlalte două învățătoare notarea s-a modificat favorabil, deoarece rezolvaseră bine subiectul de gramatică.

Cele trei învățătoare declarate admise în urma concursului au avut deplina libertate să-și aleagă posturile cele mai bune — două la Școala generală nr. 3 Suceava și una la Liceul pedagogic Suceava (tov. Popa Olimpia a optat pentru Școala generală nr. 3 Suceava), așa încât nu erau motive de nemulțumire, de unde deducem că discutăm și reclamăm ca să ne aflăm în treabă (s.n.). Și pentru că rezultatul titularizării pe posturi a celor 3 învățătoare declarate admise nu se poate schimba, pentru satisfacția facilă voită cu orice preț, în cazul tov. Popa O. putem, eventual, majora punctajul până la limita maximă (?). În fond, ceea ce a dorit și obținut prin rezultatul examenului — titularizarea pe un post din orașul Suceava — s-a săvârșit pe merit (s.n.). Că această titularizare s-a făcut cu 7 sau 8 puncte — aceasta e mai puțin important și considerăm că nu era cazul să se mai discute (?). Ne surprinde și faptul că tov. Popa Olimpia nu și-a exprimat nemulțumirea față de conducerea inspectoratului sau față de organele județene. Când a fost întrebată a și răspuns că nu prezentăm încredere, că n-are cine s-o înțeleagă. E bine totuși că cei de la inspectorat merită doar neîncrederea ei (?). Odată cu răspunsul, vă rugăm să-i transmiteți și mulțumirile noastre, eventual invitația de a ne considera totuși oameni demni de încrederea ei”.

Prin urmare, rezumând, lucrurile ar sta cam așa: se ține concursul, se afișează și rezultatele; o singură concurentă întrunește punctajul pentru admis. Vine apoi telefonul cu pricina, când o probă de concurs (literatura) este anulată; se recorectează lucrările (deschise!) și apar încă două învățătoare care întrunesc un punctaj chiar mai mare decât prima. Este aceasta îndreptățită să fie nemulțumită de procedeul aplicat? Fără îndoială!

În scrisoarea adresată redacției noastre, învățătoarea Olimpia Popa face unele remarci: „Eu sînt titulară de 11 ani în municipiul Suceava, iar în urma concursului am fost transferată la Școala generală nr. 3 (de când a transfera — se întreabă corespondenta — înseamnă a titulariza?)”. Întrucît și inspectorul din M.E.I. care îi trimite răspunsul la memoriul adresat și inspectoratul școlar județean au privit contestația tovarășei Olimpia Popa ca pe o reclamație, aceasta precizează: „Am contestat, în termen legal, nota tovarășelor Rusu Emilia și Vieru Viorica, notă pe care au primit-o beneficiind de o notare cu tezele deschise, după ce se anunșase rezultatul concursului (de când a contesta înseamnă a reclama?)”.

Și o ultimă observație a corespondentei noastre, cu care sîntem întru totul de acord: „Cred că un concurs, în urma căruia se stabilește valoarea profesională a unor oameni, nu poate fi transformat într-un bilci”.

A purta oamenii pe drumuri

În nr. 87 (din 17 martie a.c.) al revistei noastre a apărut un anunț, din care cităm: „În atenția educatoarelor și învățătorilor înscriși la examenele pentru definitivarea în învățămînt și obținerea gradului al II-lea. Programele pentru sesiunile de examen din anul 1973 sînt cele care au fost valabile pentru sesiunile din anul 1972”.

Institutul central pentru perfecționarea personalului didactic — care a tipărit anul trecut respectivele programe — a expediat și-n acest an fiecărui inspectorat școlar un număr însemnat de exemplare din stocul de care dispunea în depozit.

Doau scrisori însă primite din partea învățătorului Silvestru Coroamă

din Techirghiol (probabil cazul nu e izolat) ne aduc la cunoștință următoarele:

„Vă scriu că, în urma acestui anunț, am fost de mai multe ori la inspectorat, dar mi s-a spus că nu au venit (programele — n.n.). După ce v-am scris prima oară, iar am fost (la Inspectoratul școlar al județului Constanța — n.n.) și tot așa mi s-a spus. M-am dus din nou, de această dată cu revista în mînă și am arătat ce scrie. Mi s-a răspuns că programele n-au venit, totuși.”

Iată cum un om (și probabil și alții asemenea corespondentului nostru) este nevoit să bată drumurile, să piardă timp prețios în căutarea buclucașei broșuri. Oare, într-adevăr, inspectoratul din Constanța să nu fi primit programele în cauză? În tot cazul, cum ele au fost tipărite (și valabile!) încă de anul trecut, credem că era de datoria amintitului inspectorat să-i comunice corespondentului nostru de la început acest lucru, eventual să-i indice o sursă sigură unde programele puteau să fie măcar consultate (dacă nu imprumutate acasă); nicidecum să-l poarte pe drumuri, cum a făcut-o, cu atîta lipsă de solitudine!

D. CICHIRĂ

CONSULTAȚII

Eugenia Vlădescu, institutor, Școala generală Branștea, jud. Dimbovița: Învățătorii de clasele I-IV cu gradul didactic II sau I, care obțin diploma unei instituții de învățămînt superior, vor fi salariați ca institutori (potrivit studiilor dobîndite) și cu gradul didactic pe care l-au avut ca învățător. Numai dacă trec pe funcția de profesor la clasele V-X, pot fi plătiți ca profesor cu definitivare, dar fără grad didactic. În acest caz ei pot să se înscrie pentru obținerea gradelor didactice ca profesor, fără să li se mai ceară condiția de vechime prevăzută pentru aceste grade.

Gheorghe C. Nica, profesor, com. Ruginești, jud. Vrancea: Problemele ridicate de dv. necesită o verificare de fond a afirmațiilor, care nu poate fi făcută decît de inspectoratul școlar județean. În consecință, este necesar să vă adresați personal inspectorului general care conduce acest inspectorat. În cazul în care nu veți fi mulțumit de rezultatul obținut vă îndrumăm să vă adresați Ministerului Educației și Învățămîntului.

Mayer Ioan, învățător, Școala generală com. Darova, jud. Timiș: Dacă funcționați ca învățător la clasele I-IV, la un post la care cele 3 ore de educație fizică au fost incluse în catedra de educație fizică ocupată de un profesor de specialitate, și predați, în același timp, și ore de muzică la clasele V-VIII, puteți fi plătiți cu ora numai pentru orele care depășesc obligația de predare. Ca atare, din cele 6 ore predate la clasele V-VIII vi se retribue prin plata cu ora numai 3 ore, celelalte 3 ore fiind incluse în salariul-tarifitar pentru care trebuie să prestați integral obligația ce vă revine ca învățător.

TH. LEONESCU

PERSONALITATEA EDUCATORULUI

(Urmare din pag. 1)

săi, să prevadă și să depășească, prin ajutor acordat la timp, dificultățile de care elevii se izbesc, să răspundă la întrebările pe care și le pun ei și să le deschidă mereu perspectiva unei activități intelectuale independente. Din acest punct de vedere, pedagogul este în egală măsură stăpînitor al tehnicilor și legilor învățării și inovator, creator în acest domeniu. Tactul pedagogic presupune măsură, ajustare la personalitatea fiecărui elev și la situațiile didactico-educative, presupune adoptarea de măsuri prompte și soluții suplimentare pentru a obține, de fiecare dată, efecte optime. Este antipodul rutinei și formulelor standardizate. Cu alte cuvinte, pedagogul trebuie să fie mereu capabil de înnoire, de alegere a acelor metode care sînt optime în situația și relația dată, de combinare variabilă a procedeelor și chiar de impro-

vizație. Lecția se construiește atît după criteriile științifice, cît și după exigențe specifice artei. Considerată astfel, fiecare lecție ajunge să reprezinte o punere în scenă de „dramă” intelectuală, „dramă” la desfășurarea căreia elevii sînt chemați să participe cît mai activ. Autoritarismul didactic excesiv este de mult depășit și infirmat de practica școlară. Profesorul modern reușește în principal, prin activizarea elevilor, conducînd cu ingeniozitate clasa în operațiile de asalt al științei. Relațiile dintre cadrul didactic și elevi se modifică continuu tocmai în scopul activizării elevilor, astfel încît, în ultimele clase de liceu, ei ajung la forma unor raporturi de colaborare și îndrumare. Dacă în modernizarea procesului instructiv trebuie să se îmbine, în doze variabile, algoritmică și euristica, realizarea progresivă a acesteia din urmă implică arta de a modifica tot mai mult raporturile cu elevii, în profitul creșterii și

afirmării libere a personalității acestora. În acest fel, ingeniozitatea metodică se unește cu ingeniozitatea în construirea raporturilor cu elevii. Ni se pare deosebit de concludent un decalog al profesorului elaborat de Polya, un eminent promotor al metodelor euristice. Cităm cele zece reguli de care trebuie să țină seama în activitatea sa didactică orice cadru didactic:

1. Să fii interesat de subiect.
2. Să-ți cunoști subiectul.
3. Să cunoști căile pe care se dobîndesc cunoștințele; calea cea mai bună de a învăța ceva este să descoperi singur.
4. Străduiește-te să citești pe fețele elevilor, încearcă să le ghicești anticipările și dificultățile, pune-te în locul lor.
5. Transmite-le nu numai informație, ci și know-how, atitudini ale intelectului, obișnuința muncii metodice.
6. Fă-l să învețe să ghicească.
7. Fă-l să învețe să demonstreze.
8. Fii atent la acele trăsături ale problemei de azi care ar putea fi utile la rezolvarea problemelor de mâine — caută să degajezi schema

generală care se ascunde în spatele situației concrete de față.

9. Nu dezvălui dintr-o dată tot secretul — lasă-i pe elevi să-l ghicească, înainte de a li-l spune — determină-i să descopere singuri cît mai mult posibil.

10. Sugerează, nu impune.

În activitatea sa, pedagogul dispune de independență și de posibilitatea de a adopta diverse inițiative. Ceea ce contează este scopul: educarea multilaterală intelectuală, moral-politică, artistic-culturală și tehnică a elevilor. Condițiile pentru realizarea superioară a acestor obiective sînt, printre altele, colaborarea și spiritul de echipă al colectivului de cadre didactice și înaltul spirit de răspundere al fiecărui pedagog. Trebuie să se țină seama de faptul că este greu să se închege, la nivelul claselor, colective de elevi cu un veritabil potențial autoeducativ dacă școala nu a realizat un colectiv pedagogic coeziv și cu o mare funcționalitate. Colectivul și răspunderea pentru alții sînt calități pedagogice realizate într-un chip specific de către cadrele didactice.

Gh. Marin:

„Cele 1001 fețe ale
Adevărului și Minciunii”

Ediția „Albatros”, 1972

Aristot spusese, mi se pare, că „un lucru frumos e un scop în sine”, aforism care ne duce imediat cu gândul că adevărul însuși a fost dintotdeauna un lucru frumos și ipso facto, un scop. Pe cât de adevărată este această propoziție, pe atât de falsă ne-ar apărea afirmația că minciuna iese din sfera unei cauzalități precise. Ea a apărut ca o contraponde la adevărului, ca o antinomie a lui și este o esență a luptei dintre Bine și Rău. Nu degeaba Antichitatea, Renașterea și, astăzi, epoca de lumină și generozitate constructivă pe care o reprezintă societatea socialistă, au recunoscut, recunosc semnul de egalitate ce trebuie așezat între Adevăr, Bine, Frumos.

Sub acest unghi, adevărul și min-

ciuna ar fi devenit subiectul unei monografii prea vaste care s-ar fi putut întinde pe mii de pagini. Scopul lui Gh. Marin a fost mai modest și tocmai de aceea el ne apare mult mai util; pe autorul cărții l-a interesat evoluția și comportarea celor două concepte la scara individului uman, și nu a organizărilor sociale privite în istoria devenirii lor. Cartea ne apare, dintru început ca o investigație psihologică pătrunsă de scopuri profund educaționale; este pusă în discuție geneza minciunii, posibilitatea erorilor, claviatura minciunii lactice, a minciunii de amuzament, a minciunii în slujba prudenței, a minciunii ca instrument abil al răutății, birfei și calomniei, acestea din urmă privite în vecinătatea minciunii maladive — mitomania.

Și totuși, ambiția lui Gh. Marin este mare; detectând cantități minciunii omenești, felurile ei, autorul reușește să întreprindă o întregă clasificare a minciunii, depășind într-un fel, prin sondare și tipologie individualizată psihologică travaliul mai vechi al celui rege al umorului american, Mark Twain, care se amuza, cu decenii în urmă, să inventarizeze totalitatea minciunilor omenești. Dar ambiției

lui Gh. Marin îi lipsește orice tentă de calambur literar. Tipologizând minciuna, autorul nostru se gîndește să ne ofere o imagine a răului pe care-l produce ea, într-un fel sau altul, individului uman, societății din care acesta face parte. Din cauza acestei nobile propensiuni, ar fi putut cădea în cealaltă extremă — a gravității didactice, didactice, a sfatului cu milimetrul, ceea ce în-deobște displace cititorului contemporan fie el adolescent, tânăr sau adult. Înarmat cu o puternică bibliografie — la care deseori nici nu ne-ar fi dus mîntea și în cadrul căreia filozofia, etica, literatura, psiho-pedagogia ocupă un loc de prim ordin — autorul reușește în cele mai multe cazuri să fie un consilier, un expert obiectiv și istoric al problemei. În această ipostază, dublat, nu de puține ori, de un povestitor-moralist rafinat, susținînd o frază aplegă, de un stil extrem de plăcut lecturii. Gh. Marin își atinge scopul ascuns, de etician al problemei desfășurate sub lupa analizei: **minciuna e reprobabilă, adevărul trebuie să însoțească pretutindeni viața noastră, din copilărie pînă în ultimul prag.** Iată primul adevăr fundamental din cele 1001 de fețe; certitudinea și luciditatea în interrelațiile umane, respectul reciproc, bucuria de a (ne) cunoaște, sinceri-

tatea sînt date exclusiv de matca luminoasă, limpede curgătoare a adevărului, ca tot atîtea alte 1001 de fețe de luptă cinstită împotriva minciunii.

Pentru tineret, ca și pentru adulți, pentru cititorul de oricare categorie socio-profesională, cartea e o pledoarie implicită pentru întemeierea relațiilor între oameni pe criteriul adevărului și al responsabilității față de apărarea lui — parte integrantă a ideologiei sănătoase, constructive, a societății noastre socialiste. În acest sens, poate că un capitol aparte dedicat relațiilor interumane de azi, ca relații bazate pe adevăr ar fi fost necesar, înscriind astfel — dată fiind tema — o viziune originală în marea bibliografie teoretică a problemei.

Dincolo de această reținere, trebuie să recunoaștem sincer: copilul și adolescentul, tînărul și adultul vor descoperi în cartea lui Gh. Marin un tratat de etică statică, scris cu dăruire și vibrantă responsabilitate față de dimensiunile educației contemporane. Prin astfel de cărți, Editura „Albatros” răspunde încă o dată vocației sale de a fi prezentă în conștiința cititorilor noștri tineri.

CONSTANTIN CRIȘAN

„Flori
de nufăr”

Sub egida Inspectoratului școlar județean și a Casei corpului didactic Tulcea a apărut, în condiții grafice deosebite, un florilegiu de poezie populară, rod al strădaniilor îndelungate ale prof. Aurel Munteanu, director adjunct la Liceul „Spiru Haret”.

Statornic îndrăgostit de creația folclorică, autorul acestei culegeri ne propune spre lectură un însemnat număr de poezii lirice și epice, a căror selecție dovedește competență și bun gust.

Avînd un evident caracter funcțional, culegerea amintită oferă cititorilor posibilitatea de a cunoaște nu numai o parte reprezentativă a folclorului tulcean — mai vechi sau actual — dar și modul în care în țesătura creației populare apar elemente cărturărești — expresie a locului pe care îl ocupă cartea în viața locuitorilor patriei noastre.

Prin preocupările sale, profesorul Aurel Munteanu se înscrie în numeroasa familie a slujitorilor școlii care îmbină, cu rezultat fructuos, activitatea didactică cu cea de cercetare.

Trebuie menționată atitudinea Inspectoratului școlar județean și a Casei corpului didactic Tulcea, care au creat un climat propice valorificării diverselor preocupări ale cadrelor didactice — fără sprijinul căroră nu ar fi fost posibilă apariția acestei lucrări.

V. TEODORESCU

Gr. Gheba:

„Exerciții și probleme
de matematică”

E.D.P., 1973

În sprijinul elevilor care dau examen de admitere în liceu a apărut în limbile română, maghiară și germană o nouă ediție a lucrării susmenționate, într-un tiraj de masă. Lucrarea cuprinde capitole noi față de edițiile anterioare, ca: sisteme de numerație; un capitol de exerciții și probleme recapitulative de sinteză; exerciții și probleme date la diferite olimpiade între anii 1969-1972; temele date la examenul de admitere în licee între anii 1969-1972. Și capitolele păstrate din

edițiile anterioare au fost îmbunătățite substanțial și completate cu teme de sinteză. Lucrarea este un instrument de lucru indispensabil pentru elevii de clasa a VIII-a, care au în vedere diferite concursuri în învățămîntul postgeneral.

E. R.

TVS integrată

GHIDUL

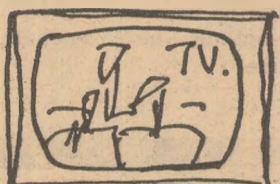
PROFESORULUI

Principali

termeni

folosii

în teledidactică

Televiziune școlară: Mijloc modern audio-vizual de învățămînt constituit din totalitatea emisiunilor de televiziune care au ca scop să sprijine procesul de învățămînt pentru realizarea pe un plan superior a obiectivelor educaționale.

Televiziune școlară integrată: Emisiunile de televiziune școlară care se integrează în programa școlară ținînd seama de obiectivele educaționale ale disciplinei respective; se sincronizează cu orarul școlar și cu planificarea calendaristică, se recepționează în cadrul lecțiilor curente și se valorifică sub conducerea profesorului clasei în procesul de învățămînt.

Televiziunea școlară dirijată: Variantă a televiziunii școlare integrate, de care se deosebește numai prin faptul că emisiunile sînt recepționate de elevi în afara orelor de școală. De cele mai multe ori cuprinde reluarea, la interval de cîteva zile, a emisiunilor de TVS integrată.

Telelecție: Lecția în care se integrează o emisiune de televiziune școlară.

Obiectiv educațional: Formularea în termeni de comportament a performanțelor pe care trebuie să le realizeze, pe plan cognitiv afectiv și psihomotor, absolventul unei forme de învățămînt, atunci cînd este

confruntat cu practica socială. Datorită caracterului lor taxonomic, obiectivele se formulează pentru fiecare obiect și temă de învățămînt.

Tehnologie didactică: Ansamblul formelor, metodelor, mijloacelor și relațiilor practicate în procesul de învățămînt, cu scopul realizării obiectivelor educaționale și în condițiile unor evaluări riguroase.

Proiecte de tehnologie didactică: Schemă-proiect în care profesorul își propune să integreze tehnologia didactică într-o temă din programa școlară. Bazîndu-se pe obiective educaționale precise, proiectul cuprinde schemele de desfășurare ale tuturor lecțiilor din tema respectivă, avînd rubrici care precizează activitatea profesorului, activitatea elevilor și mijloacelor de învățămînt folosite.

Mijloace de învățămînt: Ansamblul auxiliarelor materiale care participă și condiționează desfășurarea unui proces de învățămînt. Cuprind: construcțiile școlare, mobilierul școlar, echipamentele tehnice și mijloacele integrate.

Mijloace de învățămînt integrate: Auxiliare care se integrează în tehnologia didactică practică în procesul de învățămînt, cu scopul comunicării de informații, realizării de exerciții, formării de deprinderi, asigurării conexiunii inverse, evaluării riguroase a rezultatelor.

Mesaj televizat: Conținutul ce se comunică printr-o emisiune de televiziune.

Model mut: Model de exerciții ce cuprinde desenul schematic al formelor în care se desfășoară un proces (fiziologic, chimic sau fizic) și care, prin multiplicare și difuzare la toți elevii, este folosit pentru activizarea lor permanentă, în sensul rezolvării de probleme, stimulării creativității etc.

Conexiunea inversă: Procesul prin care rezultatul real al unei acțiuni este comparat cu rezultatul dorit (proiectat, corect etc.). În procesul de învățare, conexiunea inversă trebuie realizată ori de cîte ori elevul are nevoie de confirmarea corectitudinii acțiunilor sale.

Eficiență (în teledidactică): Raport între rezultatele obținute și obiectivele proiectate; această categorie este folosită în teledidactică pentru a evidenția aportul integrării emisiunilor de TVS la realizarea obiectivelor propuse.

Ergonomia recepției televizate: Precizarea tuturor regulilor care asigură o recepție TV, cu solicitări în limite fiziologice ale analizatorilor vizual și auditiv, aparatului locomotor etc.

Dr. AL. GHEORGHIU
Institutul de științe pedagogice

În exclusivitate pentru „Tribuna școlii“

ȘCOALA PĂRINȚILOR, o născocire sau o necesitate?

De vorbă cu prof. dr. GEORGES HEUYER, de la Academia franceză de medicină, președintele Școlii părinților

În ultimele decenii, întâlnim tot mai frecvent noțiunea de „școala părinților“. Nu credem că exagerăm atunci când afirmăm că nu sînt prea mulți cei care știu cum s-a ajuns ca educația părinților să se impună atenției tuturor acelor care, sub o formă sau alta, se ocupă de copii și de tineret. Pentru a lămurii această problemă, ne-am adresat profesorului Georges Heuyer, membru al Academiei de medicină din Franța. Profesorul G. Heuyer este unul din eminenții medici francezi, care, după Ilard, Séguin, Bourneville, deține un loc important în istoria psihologiei copilului și a metodelor educative. D-sa a creat în Franța o ramură nouă a medicinei, neuropsihiatria infantilă. A fondat la Facultatea de medicină din Paris o catedră destinată acestei științe, care a adus un prețios sprijin Școlii părinților din Franța.

În 1946, după moartea fondatoarei acestei școli, scriitoarea Vêrine, profesorul Heuyer a adus noii direcții a școlii, în calitate sa de președinte, nu numai sprijinul inestimabil al prestigiului legat de numele său, dar și o contribuție activă, tratînd diverse teme privind psihologia și educația copiilor.

— Școala părinților ființează de zeci de ani, aproape pretutindeni în lume. Totuși, problema este încă nouă. Căci asemenea organizații n-au existat înainte de război. Vreți să ne spuneți ce a stat la baza creării unor asemenea școli?

— Convingerea, formată de-a lungul anilor, că la originea inadap-tării copiilor se află carențele educative. Iar la baza acestora din urmă se află, trebuie s-o recunoaștem, absența studiului copiilor inadaptabili.

— Care a fost, la început, manifestarea cea mai evidentă a inadap-tării copiilor la viața familială, școlară și, mai ales, socială?

— Delincvența și criminalitatea. Prima Juvenile Court a fost creată la Chicago, prin legea din 21 aprilie 1899.

Numeroși juriști și medici, dar mai ales psihiatri, au studiat, în toate țările, delincvența infantilă. Psihiatrii, studiîndu-și pe anormalii psihici și pe tinerii definiți, au dovedit că aceștia suferă de o perversi-tate, denumită constituțională, a simțului moral, o incapacitate de a rezista instinctelor, determinînd geneza criminalului născut din părinți sifilitici și alcoolici.

Dupre, în raportul prezentat Congresului din Tunis (1912), stabilise diversele forme ale perversi-tăților denumite instinctive, și, într-un studiu precis și amănunțit, a adus o contribuție importantă psihologiei criminale, făcînd-o să beneficieze de progresele psihiatriei.

— Cum era privită cu 50 de ani în urmă, în domeniul delincvenței infantile, expresia socială a tendințelor perverse?

— Medicii o socoteau drept o dovadă a unei anomalii a caracteru-lui individual. În 1914, am publicat, sub titlul de „Copii anormali și delincvenți juvenili“, rezultatul cercetărilor pe care le-am întreprins în domeniul delincvenței. În acest studiu notam frecvența disociațiilor familiale în antecedentele tinerilor criminali. În perioada din-tre cele două războaie mondiale, cel puțin pînă în 1930, psihiatrii au acordat cea mai mare importanță factorilor ereditari patologici, indi-viduali în criminalitatea copiilor și a tineretului. În psihiatrie, teoria constituției a succedat celei a de-generescenței mintale.

Epidemia de encefalită, care a bîntuit între 1918-1920, a zdruncinat doctrina constituțiilor.

Studiile care au intervenit mai tîrziu au modificat și lărgit perspec-tivele existente despre criminalitate în general și, în special, despre aceea a copilului și a adolescentului,

dovedind importanța mediului fam-iliial și rolul părinților în formarea conflictelor afective care duc, mai devreme sau mai tîrziu, la tulburări neuro sau psihopatie și la delincven-ță. În Franța, teza fostului meu elev Merut, în America, studiile semnate de Kate Friedlander au confirmat rolul nociv al disociațiilor familiale și al traumatismelor afective ale copilăriei în producerea delincvențelor.

Fără să mă mai opresc aici la alte importante studii — cadrul intervi-ului nostru nici nu mi-ar îngădui s-o fac — vreau să arăt că ele au dovedit că tulburările de comporta-ment antisociale ale copiilor și ale adolescenților, fie că e vorba sau nu de delincvență se datoresc erori-lor educative ale părinților.

— Așadar, nu mai e cîtuși de puțin vorba de copii anormali, pe care constituția lor ereditară, perversă sau psihopatică îl ducea la delincvență?

— Firește că nu! În complexita-tea factorilor ereditari, afectivi, so-ciali, culturali, economici care îl fac pe copil și pe adolescent să comită o faptă delictuoasă sau criminală, mediul familial, rolul părinților apar esențiale. Copilul suportă consecințele proastelor condiții afective ale mediului familial, fie în mod direct din cauza carenței sau a gre-șelilor educative ale părinților, fie în mod indirect din cauza grelei si-tuații economice și sociale, care împiedică dezvoltarea unei vieți fam-iliiale normale.

— Deci, în domeniul delincvenței, studiul inadap-tării, al cauzelor ei, a permis nu numai să se aducă un remediu, dar să se stabilească și măsurile de prevenire pentru prote-gerirea copilului împotriva urmă-rilor unei proaste educații?

— Da. Într-adevăr, în urma con-statării rolului important pe care îl dețin în producerea delincvenței infantile și juvenile disociațiile fam-iliiale, greșelile educative, a apă-rut necesitatea de a acorda organi-zării familiei o atenție și o protecție care n-au existat înainte, iar părin-ților sfaturi educative, spre a evita erori a căror victimă este copilul.

— Și astfel a apărut ideea creării acestor Școli ale părinților?

— Natural! Evidența disocierilor familiale și a erorilor educative în etiologia delincvenței infantile și ju-venile, ca și concepția individuali-tății copilului, a cunoașterii dezvoltării sale psihologice și a participării sale la grupul social al familiei i-au făcut pe educatori, psihologi și me-dici să aprofundeze rolul părinților în supravegherea copilului în cursul dezvoltării sale fizice și psihice. S-a dovedit că părinții în general ignoră etapele, aspectele, incidentele și accidentele dezvoltării copilului în familia sa, și că ignoranța lor este cauza erorilor, a conflictelor și a eșecurilor. Astfel a luat naștere, în 1928, Școala părinților din Paris, creată și condusă de scriitoarea Vêrine, soția unui medic legist, disci-polă a școlii active inspirată de ideile lui Rousseau.

N-am să vă vorbesc aici despre doctrina Școlii părinților, nici despre metodele ei, căci aceasta o va face, după cum mi-a mărturisit însuși animatorul Școlii părinților, prietenul meu André Isambert, președintele de onoare al acestei școli și al Federației internaționale a Școlilor părinților, ca unul care le cunoaște mai bine decît oricine.

În încheiere, țin, în primul rînd, să subliniez că, datorită unei iniț-iative fericite a unei femei inteligen-te și bune, luată cu aproape 50 de ani în urmă, azi, noțiunea de edu-cație a părinților s-a extins aproape în lumea întreagă, legată de struc-turile familiale, de ideile politice și sociale, ca și de dezvoltarea științe-lor psihologice. Și, în al doilea rînd, că, datorită acestor Școli ale părin-ților, în care părinților li se predau — dacă se poate spune așa — noți-uni educative, care să-i ajute în îndeplinirea rolului lor de părinți și de educatori ajutători ai școlii, „mentalitatea magică“ tradițională, care vedea în dificultățile de carac-ter și de educație, consecințele dis-pozițiilor innăscute ale copiilor, înce-pe treptat-treptat să dispară, accep-tîndu-se din ce în ce mai mult ideea că ele nu pot fi înlăturate decît prin educație.

Interviu de PAUL B. MARIAN

Moment de la al 12-lea salon al jucărilor, Paris, 1973

Revista
presei străine

Debutul în meserie

„Revista sindicală maghiară“ edi-tată la Budapesta, sub egida Consi-liului Central al Sindicatelor din R. P. Ungară, prezintă (nr. 3/1973) câteva informații interesante (artico-lul: „În pragul meseriei“ de Rudolf Mayer), cu privire la felul în care se desfășoară orientarea școlară și profesională a viitorilor muncitori, eforturile ce se fac pentru integra-rea lor în colectivul de muncă al fabricilor sau uzinelor.

În Ungaria, subliniază revista, fie-care tînr are posibilitatea să-și in-sușească o cultură de nivel liceal sau al școlii secundare profesionale, a-bele cu o durată de patru ani, dar ma realizînd însă, pe lângă cultura generală, și o pregătire într-o profesie dată).

Alegerea judicioasă a profesiei — remarcă pe bună dreptate autorul articolului — este de cele mai multe ori condiția de bază care facilitează debutul în meserie, făcînd „dintr-un începător un bun muncitor“. Aceas-tă alegere are loc, în Ungaria, cu ajutorul centrelor de orientare profesională, printr-o serie de examene de aptitudini și a literaturii de spe-cialitate care stă la îndemîna elevi-lor, a cadrelor didactice, părinților.

Viitorii muncitori își însușesc cu-noștințele practice ale meseriei lor în așa-numitele „întreprinderi de bază“; ei studiază în clasă trei zile pe săptămînă, iar alte trei le dedică activității în atelierul-școală al uzi-nei, fermei de stat etc. Există o foar-te strînsă legătură între aceste întreprinderi și școli, ele informîndu-se reciproc asupra necesarului de cadre și, respectiv, numărului de ab-solvenți de diferite specialități ce termină cursurile în fiecare an. Le-găturile cu uzina devin și mai trai-nice prin aceea că mulți tineri, încă din anii de studiu, semnează cu a-cesta contracte de muncă. Toate a-cestea fac ca, practic, să nu existe tînr care în ultimul an de școală să nu știe în ce întreprindere va lucra după absolvire.

În atelierule-școală, tinerii în-vață meseria alături de muncitori cu experiență, adeseori devenind membri sau „membri patronați“ ai unei echipe de lucru; ei iau parte la activitățile organizațiilor de tineret, ale sindicatului din uzină, par-ticipă la plenaryle și conferințele ce au loc aici, la viața culturală și sportivă a colectivului de muncitori. În sprijinul tinerilor vin și o serie de înlesniri pe care întreprinderea le acordă nu rareori: masa la can-tină (la un preț scăzut), îmbrăcăminte de lucru; uncoți prime, bur-se etc.

La venirea în întreprindere, ti-nerii muncitori sînt primiți în mod sărbătoresc, sînt informați asupra trecutului și prezentului uzinei, a-supra proiectelor ei de viitor. Con-ducerea se interesează de proble-mele personale ale tînrului, pentru a-l putea cunoaște, a-l ajuta, a și-l apropia.

În felul acesta, debutul în mese-rie — care de obicei este o etapă dificilă de viață — are loc în condi-ții optime, fără zguduiri, fără traume.

A. C.

„TRIBUNA ȘCOLII“

Revistă săptămînală editată de Ministerul Educației și Învățămîntului și Uniunea Sindicatelor din Învățămînt, Știință și Cultură